

Sametingets budsjett 2017

Vedtatt 8. desember 2016

Sak 049/16

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Forsidefoto: Trond A. Isaksen

Revidert utgave 10.01.17. Lagt til tabell på side 20, tabell 4.2.1.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner - spesifisering.

Innhold

1	Innledning	8
2	Hovedinnhold	9
3	Rammer og prinsipper	11
3.1	Verdigrunnlag.....	11
3.2	Sametingets økonomiske selvbestemmelse	12
3.3	Økonomiske rammebetingelser	13
3.3.1	Samlet bevilgning til Sametinget.....	13
3.3.2	Sametingets økonomiske rammedeling	13
3.3.3	Økonomiske virkemidler	14
3.3.4	Direkte tilskudd	14
3.3.5	Søkerbasert tilskudd.....	14
3.4	Avtaler og regelverk	15
3.4.1	EØS-regelverket.....	15
3.4.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner.....	15
3.4.3	Hovedavtale i duodji	15
3.5	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	16
3.5.1	Grunnloven § 108.....	16
3.5.2	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten	16
4	Språk	17
4.1	Virkemidler til samiske språk.....	19
4.1.1	Økonomiske virkemidler	19
4.2	Bruken av samiske språk	19
4.2.1	Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd.....	19
4.2.2	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	20
4.2.2.1	Revitalisering av skoltresamisk språk – prosjekt	20
4.2.3	Samiske språksentre- direkte tilskudd	21
4.3	Utvikling av samiske språk	21
4.3.1	Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	21
4.4	Språkmotivasjon.....	22
4.5	Sámi Giellagáldu	22
4.5.1	Sámi Giellagáldu - prosjekt.....	22
5	Samarbeidsavtaler.....	23
5.1	Virkemidler til lokalt og regionalt samarbeid.....	23
5.2	Regionalt samarbeid	23
5.3	Samarbeidsavtaler med kommuner	24

5.4	<i>Kommune- og regionreformen</i>	24
6	Kunnskap	25
6.1	<i>Samisk barnehagetilbud</i>	25
6.1.1	Virkemidler til barnehage	25
6.1.2	Innholdet i samisk barnehagetilbud	26
6.1.2.1	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd .	27
6.1.2.2	Seminar for barnehageansatte - konferanse	27
6.1.3	Språkarbeid i barnehager	27
6.1.3.1	Tilskudd til samisk språkopplæring – søkerbasert tilskudd	28
6.1.3.2	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid – søkerbasert tilskudd	28
6.1.3.3	Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd	28
6.1.4	Kompetanseheving i barnehage	28
6.1.5	Pedagogisk materiell og leker - søkerbasert tilskudd	29
6.2	<i>Samisk grunnopplæring</i>	29
6.2.1	Virkemidler til grunnopplæring	30
6.2.2	Den samiske elevens rettigheter, den voksnes rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag	30
6.2.3	Rammevilkår for læringsmiljø	31
6.2.4	Læremidler	32
6.2.4.1	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	33
6.2.4.2	Tilskudd til Ovtta - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd	33
6.2.4.3	Tilskudd til sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling - direkte tilskudd	34
6.3	<i>Høyere utdanning og forskning</i>	34
6.3.1	Virkemidler til høyere utdanning og forskning	35
6.3.1.1	Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	35
6.3.2	Tradisjonell kunnskap	35
6.3.2.1	Tradisjonell kunnskap - søkerbasert tilskudd	35
7	Arealer, miljø og klima	37
7.1	<i>Virkemidler til arealer og miljø</i>	38
7.2	<i>Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer</i>	39
7.3	<i>Klima</i>	39
7.4	<i>Utmarksbruk – Meahcásteapmi</i>	39
8	Næringer	41
8.1	<i>Virkemidler til næring</i>	42
8.1.1	Innsatsområder - næring	42
8.2	<i>Primærnæringer</i>	42
8.2.1	Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	43
8.3	<i>Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer</i>	44
8.3.1	Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd	45
8.3.2	Samisk reiseliv - prosjekt	46
8.3.3	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	46

8.4	<i>Samisk kulturnæring</i>	46
8.4.1	Tilskudd til samisk kulturnæring - søkerbasert tilskudd.....	47
8.4.2	Kompetansebasert kulturnæring - prosjekt	47
8.5	<i>Duodji</i>	47
8.5.1	Tilskudd til Duodjeinstituhta - direkte tilskudd.....	48
8.5.2	Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd	48
8.5.3	Næringsavtale for duodji.....	49
8.6	<i>Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)</i>	50
9	Kultur	52
9.1	<i>Virkemidler til kultur</i>	53
9.2	<i>Gode rammevilkår for samiske kunstnere</i>	54
9.2.1	Samisk kunstneravtale - avtale.....	55
9.2.2	Tilskudd til joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd.....	55
9.2.3	Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt- direkte tilskudd.....	55
9.2.4	Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd	55
9.2.5	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd.....	56
9.2.6	Tråante 2017 - prosjekt	56
9.3	<i>Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur</i>	56
9.3.1	Festivaler-direkte tilskudd.....	57
9.3.2	Teatre - direkte tilskudd	57
9.3.3	Museer - direkte tilskudd	57
9.3.4	Åpning av Østsamisk museum - prosjekt	58
9.3.5	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	58
9.3.6	Tilskudd til arenaer for kunst og kulturformidling - søkerbasert tilskudd.....	58
9.4	<i>Samisk litteratur og medier</i>	58
9.4.1	Forfatterskap - prosjekt.....	59
9.4.2	Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd	59
9.4.3	Tilskudd til samiske forlag - søkerbasert tilskudd	59
9.4.4	Samiske medier - direkte tilskudd	59
9.4.5	Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd	59
9.5	<i>Samisk idrett</i>	60
9.5.1	Samisk idrett - direkte tilskudd	60
10	Kulturminnevern	61
10.1	<i>Forvaltning av kulturminner</i>	62
11	Helse og sosial	64
11.1	<i>Virkemidler til helse og sosial</i>	65
11.1.1	Økonomiske virkemidler	65
11.2	<i>En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester</i>	65
11.3	<i>Etiske retningslinjer for samisk helseforskning</i>	66

11.3.1	Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for samisk helseforskning, inkludert forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale - prosjekt	66
12	Andre tiltak.....	67
12.1	Økonomiske virkemidler til andre tiltak	67
12.2	Samiskrelatert statistikk i Norge	67
12.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	67
12.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.....	68
12.5	Forskning på sametingsvalget.....	68
12.6	Likestilling.....	69
12.6.1	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	69
13	Internasjonalt samarbeid.....	70
13.1	Virkemidler til urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid	71
13.1.1	Økonomiske virkemidler	71
14	Driftsutgifter politisk nivå	72
14.1	Driftsutgifter politisk nivå.....	72
14.1.1	Administrative ressurser - plenumsstaben	72
14.1.2	Sametingets plenumsledelse.....	72
14.1.3	Sametingets fagkomiteer	73
14.1.4	Sametingets kontrollutvalg	73
14.1.5	Samisk parlamentarisk råd (SPR).....	73
14.1.6	Sametingsrådet	73
14.1.7	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)	74
14.1.8	Sametingets eldreråd	74
14.1.9	Sametingets klagenemnd	74
14.1.10	Innkjøp av pc-er til Sametingets representanter.....	74
14.2	Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon	74
14.2.1	Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon	75
15	Driftsutgifter administrativt nivå	76
15.1	Sametingets administrasjon.....	76
15.1.1	Verdier, visjon og mål for administrasjonen	76
15.1.2	Administrasjonens overordnede mål	77
15.1.3	Kompetanseløft i samisk	77
15.1.4	Arbeidsmiljø	78
15.1.5	Den effektive sametingspolitikeren og medarbeideren – digitalisering i Sametinget	78
15.1.6	Sametingets kontorstruktur	78
15.1.7	Organisasjonskart.....	80
15.1.8	Direktørens stab	80
15.1.9	Avdeling for administrasjon (HÁL).....	80
15.1.10	Avdeling for kommunikasjon (GUL).....	80

1 Innledning

Sametinget er samenes folkevalgte organ i Norge. 39 representanter velges av og blant samer hvert fjerde år. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst. Sametingets budsjett bygger på de bevilgningene som regjeringen gir i statsbudsjettet og som legger føringer for Sametingets aktivitet i budsjettåret. Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende år.

Sametinget ble opprettet for sikre en likeverdig behandling av samene. Samisk språk og kultur anses som opprinnelige i Norge og har derfor samme krav på vern og utvikling som norsk språk og kultur. Staten Norge har i Grunnloven forpliktet seg til å legge forholdene til rette for dette. Norge har videre forpliktet seg overfor samene gjennom annet lovverk og gjennom ratifikasjon av internasjonale konvensjoner. Sametingets mål er å arbeide for anerkjennelse av samenes rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget arbeider for å komme i en reell forhandlingsposisjon med regjeringen om de overordnede økonomiske rammene for sin virksomhet. Gjennom folkeretten er norske myndigheter forpliktet til å konsultere samene i saker som har betydning for samiske samfunn, samt å sikre samiske samfunn utviklingsmuligheter på egne premisser.

Sametinget arbeider for å være åpent, brukervennlig og inkluderende; et sameting for folket. Kontakten med samiske folk skal alltid være grunnlaget for utviklingen av Sametingets politikk. Sametinget skal også i sitt arbeid ha god dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter.

2 Hovedinnhold

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 gir en økning på 1,6 prosent til Sametinget, hvilket er mindre enn den forventede lønns- og prisstigningen.

Sametinget ønsker i 2017 å satse på bevaring og utvikling av samiske språk. Gjennom arbeidet til Samisk språkutvalg har både regjeringen og Sametinget fått et nyttig verktøy for å styrke innsatsen for samiske språk. Sametinget forvalter bruken av tospråklighetsmidlene som årlig tildeles fylkeskommuner og kommuner innenfor språkforvaltningsområdet. I tråd med forslagene fra Samisk Språkutvalg og med det formål å bedre støtte opp om utviklingen av de samiske språkene med færrest språkbrukere gjør Sametinget enkelte justeringer i beregningsgrunnlaget for tospråklighetsmidlene til kommunene. Samtidig ønsker Sametinget å ha en språkpolitikk som tydeligere tar hensyn til de særskilte behovene ulike samiske språkområdene har for bevaring og utvikling av samisk språk, herunder også de kommunene hvor samiskspråklige er i flertall.

Sametinget prioriterer samiske barn i 2017, både når det gjelder støtte til etablering av flere samiskspråklige barnehager, og gjennom styrking av det eksisterende samiske barnehage tilbudet. Lovfesting av samiske barns rett til et samiskspråklig barnehage tilbud er en av Sametingets viktigste målsetninger. Sametingets søkerbaserte ordninger inneholder mange prioriteringer av tiltak for samiske barn og unge, herunder språkstipendordninger til samisk ungdom.

Sametinget ser behov for kapasitetsbygging i det samiske samfunnet, slik at samiske kultur- og næringsutøvere bedre kan ivareta sine interesser i møte med større utviklingsprosjekter i samiske områder. Tradisjonelle samiske næringer som sjøfiske, reindrift, jordbruk, kombinasjons- og utmarksnæringer, samt samisk utmarksbruk opplever at ulike former for inngrep og konkurrerende bruk av arealene og ressursene truer det materielle grunnlaget for samisk kultur. Sametinget ser også behov for å styrke vår egen kapasitet når det gjelder ivaretagelse av samiske interesser ved industriutvikling i samiske områder.

Det er flere samiske kulturbyggprosjekter som over lang tid har ventet på statlig finansiering. Sametinget ser at eksistensen av et mangfold av samiske kulturinstitusjoner avhenger av at statlige myndigheter sammen med Sametinget kan gi disse institusjonene samme utviklingsmuligheter som tilsvarende norske kulturinstitusjoner. Sametinget ser at Beaivváš Sámi Našunálateáhter, som en nasjonal institusjon, er i en uholdbar situasjon uten egnede lokaler for drift. Sametinget øker sitt tilskudd til Beaivváš for å bidra til fortgang i realiseringen av et teaterbygg. Sametinget forutsetter at statlige myndigheter også bidrar til realiseringen, dette gjelder også nybygg til Saemien Sijte og nye lokaler for Várdobáiki.

Sametinget ser at arbeidet med å dokumentere, bevare og overføre samisk tradisjonell kunnskap, - Árbiediehtu- er ett av de viktigste kunnskapspolitiske satsningsområdene. Det er mange samiske kunnskapsmiljøer som arbeider med dokumentasjon av tradisjonell kunnskap. Sametinget ser behov for mer samordning av det arbeidet som gjøres på dette feltet. Sametinget vil ta initiativ til å samle samiske kunnskapsmiljøer for å drøfte hvordan den samiske tradisjonskunnskapen skal kunne forvaltes og videreføres til nye generasjoner, og vil prioritere tilskudd til prosjekter som dokumenterer og viderefører tradisjonell kunnskap. Sametinget prioriterer satsning på samiske utmarksnæringer og utmarksbruk gjennom egne poster om tilskudd til kombinasjonsnæringer og utmarksbruk samt gjennom ordninger slik som støtte til opplæring i samisk utmarksbruk i skoleverket.

Sametinget vil styrke sitt informasjonsarbeid og veiledning om Sametingets tilskuddsordninger.

Sametinget har igangsatt et arbeid med å berede grunnen for en samisk sannhets og forsoningskommisjon. Sametinget ønsker å forankre dette arbeidet hos sentrale myndigheter og hos relevante institusjoner og i det samiske samfunnet slik at det nødvendige faglige og politiske grunnlaget for en slik prosess sikres.

3 Rammer og prinsipper

3.1 Verdigrunnlag

Sametingets arbeid for å styrke og utvikle samiske samfunn bygger på grunnleggende samiske verdier. Med samiske verdier mener vi i denne sammenheng holdninger og oppfatninger som ligger til grunn for våre prioriteringer og valg, og som kan oppfattes som felles for de samiske samfunnene. At noen verdier blir trukket fram som særegne for de samiske samfunnene betyr ikke at vi ikke finner dem igjen i andre samfunn. De samme verdiene finnes hos mange andre folk, men gjerne ulikt vektlagt.

I arbeidet med budsjettet er det aktuelt å trekke fram verdier som samisk språk og kultur, likeverd og respekt for egen og andres kultur, og samarbeid og solidaritet. Gjennom budsjett og politikk kan Sametinget utvikle samenes identitet og identitetsforståelse. Selve grunntanken i Sametingets eksistens er å skape likeverd på tvers av etnisk tilhørighet gjennom et demokratisk system.

Samisk språk og kultur danner basis for og er en begrunnelse for Sametingets innsats i alle budsjettets områder, enten det er opplæring, næring, helse, arealforvaltning eller internasjonalt arbeid. Respekt, samarbeid og solidaritet er andre grunnleggende verdier i samisk samfunnsutvikling. Samtidig er respekt og samarbeid en måte å møte utfordringer som er avgjørende for å fremme samisk språk og kultur i alle sammenhenger. Respekt, samarbeid og solidaritet er både verdier og verktøy for å fremme disse verdiene.

For alle mennesker er morsmålet en grunnleggende verdi i seg selv som ikke trenger å begrunnes i andre forhold. Gjennom morsmålet defineres kulturen og den enkeltes tilhørighet til denne. Samisk språk er morsmålet og språket som binder den samiske befolkningen sammen, uavhengig om en kan og bruker språket aktivt eller ikke. Forståelsen av samisk språk som en felles arv og en felles verdi ligger til grunn for å definere seg som en del av et samisk fellesskap. Samisk kultur og språk styrker samhørighet og identitet, og skaper tilknytning til de samiske bosettingsområdene. En klar språkpolitikk og et aktivt kulturliv er en grunnleggende verdi for å utvikle de samiske områdene.

De ulike samiske samfunnene utgjør til sammen et mangfoldig Sápmi, med forskjeller i næringsliv, tradisjoner, kultur og språk. Dette mangfoldet utgjør en stor verdi som Sametinget skal være med på å ta vare på og utvikle gjennom budsjettarbeidet. Sametinget legger til rette for dette både ved å styrke lokale samiske tradisjoner og kunnskap og ved å stimulere til åpenhet i forhold til andre samiske samfunn enn sitt eget.

Respekt for egen bakgrunn og egen kultur er en grunnleggende verdi for alle. Sametinget skal medvirke til å skape en slik respekt for de verdier som rår i det samiske samfunnet. Dette forutsetter en gjensidighet mellom Sametinget og de samiske samfunn i vid forstand. Respekt for og kunnskap om egen kultur, er en forutsetning for ekte respekt og forståelse for andre folks kulturer. Solidaritet på tvers av landegrensene er en verdi og en begrunnelse for Sametingets arbeid internasjonalt, i særlig grad solidaritet med andre urfolk.

Sametingets politiske og administrative virksomhet utøver en del av samenes selvbestemmelsesrett, og Sametingets virksomhet skal ivareta hensynene til åpenhet og ytringsfrihet, deltakelse, likeverd og

mangfold. Sametinget skal som forvaltningsorgan ivareta viktige rettssikkerhetsprinsipper som legalitet, likebehandling og forutsigbarhet.

3.2 Sametingets økonomiske selvbestemmelse

Sametinget er en folkevalgt forsamling som tar beslutninger på vegne av sine velgere og det folk forsamlingen representerer. For en folkevalgt forsamling står fri prioritering av egne ressurser og budsjettmidler i kjernen av dets politiske myndighetsutøvelse.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. Denne retten er anerkjent i Artikkel 3 i FNs urfolkserklæring. I kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner. Dette er slått fast i artikkel 4 i FNs urfolkserklæring.

Urfolk har rett til å opprettholde og styrke sine særegne politiske, rettslige, økonomiske, sosiale og kulturelle institusjoner, samtidig som de beholder retten til å delta fullt ut i statens politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle liv dersom de ønsker det.

Siden etableringen i 1989 har Sametinget fått en stadig viktigere rolle i utforming av lover, regelverk og tiltak som berører den samiske befolkningen i Norge. Når det gjelder økonomiske bevilgninger til samiske formål, er situasjonen i stor grad annerledes. Sametinget identifiserer i stor grad utfordringene og de økonomiske behovene i det samiske samfunnet. Men dialogen og konsultasjonene med regjeringen og Stortinget, om de økonomiske rammene for Sametingets egen virksomhet og for andre samiske formål, er svært mangelfull.

Endringer i prosess og modell for budsjettering av Sametinget og samiske formål er derfor nødvendig. En ny ordning må oppfylle folkerettens vilkår for et folks og et urfolks rett til selvbestemmelse, på linje med budsjettprosess- og modell knyttet til andre folkevalgte organer (kommuner, fylkeskommuner) i Norge.

Det er et mål å etablere rammebudsjettering av bevilgninger til Sametinget, med forpliktende dialog og konsultasjoner om budsjettets rammer og rammene for bevilgninger til øvrige samiske formål utenfor Sametingets budsjett.

På bakgrunn av Sametinget vedtak i Sak 019/14 Oppfølging av finnmarksloven og Sak 009/15 Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument skal Sametinget opprette et fond eid av Sametinget som overskudd fra Finnmarkseiendommen utbetales til, jf. finnmarksloven § 15. Eventuelle andre fordelsordninger skal også kunne overføres fondet. Sametingsrådet bes komme tilbake til Sametingets plenum med forslag til organisering og vedtekter for et slikt fond.

3.3 Økonomiske rammebetingelser

3.3.1 Samlet bevilgning til Sametinget

3.3.1 Bevilgninger fra departementene

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
560.50 Kommunal- og moderniseringsdep. KMD	301 897	280 233	21 664	7,7 %
560.54 Kommunal- og moderniseringsdep. KMD - Samefolkets fond	5 420	5 345	75	1,4 %
223.50 Kunnskapsdepartementet - KD	42 595	41 501	1 094	2,6 %
231.50 Kunnskapsdepartementet - KD	16 565	16 110	455	2,8 %
1429.50 Klima- og miljøverndepartementet - KLD	3 551	3 500	51	1,5 %
320.53 Kulturdepartementet - KUD	81 900	80 487	1 413	1,8 %
762.50 Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	5 564	5 516	48	0,9 %
854.50 Barne-, likestillings- og inkluderingsdept. - BLD	1 000	1 000	0	0,0 %
1800.50 Olje- og energidepartementet - OED	0	500	-500	-100,0 %
Totalt bevilget	458 492	434 192	24 300	5,6 %

Sametingets budsjett ble fram til 2000 styrket blant annet gjennom overdragelse av forvaltningsansvar samt virksomhetsoverdragelse. I virksomhetsoverdragelsene fulgte det også med ansatte og administrative utgifter. I tilleggspolisjonen fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) "Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2017" blir dette imidlertid ikke godt nok belyst. Det står blant annet at bevilgningen over KMD sitt budsjett skal dekke driften av det politiske arbeidet og administrasjon i Sametinget. Sametinget vil bare presisere at også bevilgninger fra andre departement er med å dekke utgifter knyttet til politisk og administrativt arbeid for de ulike saksområdene, slik det også var ved virksomhetsoverdragelsene.

3.3.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

3.3.2 Totaltabell - Sametingets inntekter og utgifter

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	458 492	434 192	24 300	5,6 %
Sum driftsinntekter	458 492	434 192	24 300	5,6 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	36 576	30 600	5 976	19,5 %
Drift administrasjon	123 527	111 438	12 089	10,8 %
Sum driftskostnader	160 103	142 038	18 065	12,7 %
Driftsresultat	298 389	292 154	6 235	2,1 %
Økonomiske virkemidler				
Utbetalinger av tilskudd til andre	271 366	260 829	10 537	4,0 %
Avtale	16 325	16 425	-100	-0,6 %
Prosjekt	10 849	12 500	-1 651	-13,2 %
Konferanse	250	1 500	-1 250	-83,3 %
Evaluerings	0	900	-900	-100,0 %
Sum økonomiske virkemidler	298 790	292 154	6 636	2,3 %
ÅRSRESULTAT	-401	0	-401	-

3.3.3 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2017:

3.3.3 Totaltabell virkemidler

Virkemidler	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Språk	81 542	78 349	3 193	4,1 %
Samarbeidsavtaler	2 000	2 350	-350	-14,9 %
Kunnskap	41 230	40 080	1 150	3,4 %
Arealer, miljø og klima	1 250	2 200	-950	-43,2 %
Næringer	34 568	33 654	914	2,7 %
Kultur	126 499	122 498	4 001	3,3 %
Kulturminnervern	3 175	3 150	25	0,8 %
Helse og sosial	3 085	3 866	-781	-20,2 %
Andre tiltak	4 387	3 978	409	10,3 %
Internasjonalt samarbeid	1 054	2 029	-975	-48,1 %
Sum økonomiske virkemidler	298 790	292 154	6 636	2,3 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte midler i budsjettet. Fullmakten gjelder ikke driftskostnader administrasjon eller driftskostnader politisk nivå, inkludert virkemidler til plenumsledelsens disposisjon. Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.3.4 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets direkte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter disse regelverkene.

3.3.5 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter disse regelverkene.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.4 Avtaler og regelverk

3.4.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.4.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngitt i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.4.3 Hovedavtale i duodji

Sametinget inngikk i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen med duodjiorganisasjonene, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid ealáhussearvi. Formålet med avtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at det blir lagt vekt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg. Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget.

3.5 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.5.1 Grunnloven § 108

Grunnlovens § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samisk språk og kultur. Grunnlovens § 108 begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltningspraksis og er en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur. Som en følge av vernet i Grunnlovens § 108 er forvaltningen forpliktet til å legge stor vekt på hensynet til den samiske kultur ved avgjørelsen av om inngrep skal foretas. Dette gjelder alltid, uansett om det følger direkte av inngrepshjemmelen eller ikke.

3.5.2 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten

I 2005 inngikk statlige myndigheter og Sametinget en «avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget». Konsultasjonsordningen omfatter ulike sakstyper, slik som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Avtalen skal ivareta urfolks rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår dem (urfolk), og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med urfolk. Avtalen er en implementering av ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Avtalen innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samer, eller til prosjekter som berører samenes landområder, territorier eller andre ressurser. Begge parter er forpliktet av innholdet i avtalen. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas i tråd med avtalen. Konsultasjonsavtalen omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

4 Språk

Sametinget ser behov for en samisk språkreform. Sametinget skal ha det øverste ansvaret for organiseringen av samisk språkarbeid. En av våre hovedoppgaver er å styrke og utvikle de samiske språkene i framtiden. Alle samer må sikres bruk av samiske språkarenaer, samiske tjenestetilbud og sitt eget språk. Samenes rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnleggende rettighet, som fortsatt ikke er realisert for mange samer. På bakgrunn av dette ble det i 2014 oppnevnt av Sametinget, i samråd med regjeringen, et offentlig språkutvalg. Språkutvalget har nå ferdigstilt NOU 2016:18 Váibmogiella. Sametinget vil prioritere oppfølgingen av denne rapporten. Utvalget har sett på gjeldende ordninger, tiltak og regler for samisk språk i Norge, og vurdert hvordan offentlig sektor kan tilpasses den nåværende organiseringen. For å følge opp NOU 2016:18 vil Sametinget gjennomføre høringsprosesser i samarbeid med ulike språkmiljøer.

Sametinget har i løpet av de siste årene tilrettelagt virkemiddelordningene slik at de skal ha større fokus på behovene i det samiske samfunnet. Det er avsatt egne midler til utviklingsprosjekter både for kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, samt for de samiske språksentrene. Erfaringer, tilbakemeldinger og evalueringer har gitt Sametinget innblikk i hvilke behov det samiske samfunnet har innenfor språkområdet. Disse behovene ønsker Sametinget å imøtekomme på best mulig måte.

Det nordiske språksamarbeidet har høy prioritet i Sametinget. Prosjektet Sámi Giellagáldu II ble igangsatt 01.08.2015 og skal avsluttes 30.06.2018. Sametinget har økt bevilgningen til Sámi Giellagáldu i tråd med søknaden som ble sendt til Interreg Nord vinteren 2015. Sametinget vil i tråd med forslagene til Samisk språkutvalg også se på behovet for endringer av Sametingets språkarbeid på nasjonalt nivå.

Sametinget har utarbeidet nye strategier for samisk språksentre. Disse ble iverksatt i 2016, og medfører blant annet at språksentrene fra 2016 fikk en økning i aktivitetstilskuddet. Denne endringen gjorde at språksentrene fikk mer forutsigbare rammer allerede ved budsjettårets start.

Sametinget skal styrke vårt samarbeid med andre som arbeider med samisk språk, og planlegger derfor å arrangere ulike møtepunkter med både kommuner, språksentre, ungdom og aktører som jobber med ulike språktiltak. Det skal også gjennomføres en ny språkundersøkelse som skal bidra til et godt grunnlag for planlegging av språktiltak som tar utgangspunkt i de ulike språkområdene.

Bevilgningen fra Sametinget skal dekke de tilleggsutgiftene som kommunene og fylkeskommunene har ved betjening av befolkningen på to språk. Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk skal følge samelovens språkregler og tilby samiskspråklige tjenester til befolkningen. Sametinget bevilger tospråklighetstilskudd som skal dekke utgiftene ved oppfyllelse av lovpålegg. Sametinget har endret beregningsgrunnlag for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner forvaltningsområdet for samisk språk på bakgrunn av evaluering og høringer.

De samiske språksentrene har en viktig rolle i utviklingen av de samiske språkene. De er spesielt viktige for nærmiljøene og de initierer mange aktiviteter i sine områder. Språksentrene lager i dag treårige virksomhetsplaner for sitt arbeid. Sametinget finansierer direktetilskudd til språksentrene og dessuten årlig aktivitetstilskudd til planlagte aktiviteter. Sametinget har satt av midler til språktiltak for

samiske språksentre i etableringsfasen. Samiske språksentre under oppbygging kan søke om tilskudd til språkprosjekter. Ordningen er lagt under søkerbaserte språkprosjekter. Sametinget rapporterer hvert fjerde år til Kongen om situasjonen for samisk språk i Norge etter Samelovens § 3-12

Organisering av samisk språkarbeid. I den forbindelse vil Sametinget gjennomføre en språkundersøkelse for å få mer kunnskap om situasjonen for samisk språk i Norge.

Sametinget gir støtte til prosjekter som bidrar til at flere lærer seg samisk og tar i bruk sitt samiske språk i dagliglivet. Sametinget støtter også prosjekter som bidrar til etablering av flere arenaer der det snakkes samisk og prosjekter som har til formål å bevare og utvikle samisk språk og dokumentere terminologi og stedsnavn. Sametinget bidrar med støtte til prosjekter og kurs som fører til vitalisering av samisk i områder der språket står svakt, samt språkkrøktstiltak og kurs som styrker samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk.

Sametingets stedsnavntjeneste ser behov for opplæring av flere i stedsnavnsfaglig arbeid da det ofte kommer søknader om å få sette i gang stedsnavnprosjekter. For å gjøre dette arbeidet tilfredsstillende, kreves det fagspesifikk kunnskap i tillegg til språkfaglig kunnskap. Sametinget vil bidra til å utvikle et opplæringstilbud.

Sametinget ser at det er en forutsetning for at språktiltak får den ønskede virkning at det finnes statistikk og kunnskap om samisk språkbruk i de ulike samiske språkområdene. Mer statistikk og registrering av språkbruken er også etterlyst av internasjonale organer som fører tilsyn med samiske språkrettigheter. Sametinget utfører en språkundersøkelse hvert fjerde år, se sameloven § 3-12, og ser behovet for lovtiltak for å muliggjøre registrering av samisk språkbruk i ulike sammenhenger. Sametinget ønsker å øke tilskuddet til samiske språksentre, gjennom en dialog med sentrale myndigheter.

Handlingsplanen for samiske språk ble lagt frem av Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 og ble utarbeidet i samråd med Sametinget og berørte departementer. Handlingsplanen har blitt prolongert og det er det enkelte departement som er oppført som ansvarlig for tiltaket har ansvar for gjennomføringen av tiltaket, herunder hvordan tiltaket organiseres og finansieres. Sametinget har ansvar og medansvar for en rekke tiltak. Sametinget vil styrke oppfølgingen av Handlingsplanen og ser behov for å revidere denne i samarbeid med departementet, i tråd med forslagene til Samisk språkutvalg.

I samarbeid med kommuner og andre aktører ønsker Sametinget å fremme nødvendigheten for å øke tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. I tillegg bør samarbeidet mellom Sametinget og kommunene/fylkeskommunene styrkes ytterligere gjennom samarbeidsavtaler og konsultasjoner.

Sametingets innsatsområder for samiske språk:

- Bruken av samiske språk: Tospråklighetsmidler og språksentre.
- Aktivt bidra til utviklingen av samiske språk: Utviklingstiltak.
- Øke antallet brukere av samiske språk: Språkmotivasjonstiltak.

Administrative ressurser - språkavdelingen

I kapittel 15 - Driftsutgifter administrativt nivå – inngår lønn, reise og kompetanseheving for språkavdelingens ansatte. Avdelingen har 21 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Språkforvaltning og -politikk.
- Seksjon for stedsnavn og språkrøkt.
- Seksjon for terminologi.

4.1 Virkemidler til samiske språk

4.1.1 Økonomiske virkemidler

	2017	2016	2017 - 2016	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner	45 124	43 329	1 795	4,1 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner	5 200	5 100	100	2,0 %
Revitalisering av skoltesamisk språk	200			
Samiske språksentre	20 034	19 560	474	2,4 %
Språkprosjekter	3 660	3 660	0	0,0 %
Samisk språkkampanje	500	600	-100	-16,7 %
Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
Språkmotiveringspris	100	0	100	-
Sámi Giellagáldu	3 000	3 000	0	0,0 %
Språkundørsøkelse	400	0	400	-
Terminologi- og stedsnavnkurs	324	0	324	-
Čállinrávagirji – ny utgave	0	100	-100	-100,0 %
Sum	81 542	78 349	2 993	3,8 %

4.2 Bruken av samiske språk

4.2.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

4.2.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
10000 Kautokeino kommune	7 831	6 627	1 204	18,2 %
10001 Karasjok kommune	7 204	6 015	1 189	19,8 %
10002 Tana kommune	4 810	3 682	1 128	30,6 %
10003 Porsanger kommune	4 524	3 359	1 165	34,7 %
10004 Nesseby kommune	3 878	2 587	1 291	49,9 %
10005 Kåfjord kommune	3 857	2 678	1 179	44,0 %
10006 Tysfjord kommune	3 782	2 498	1 284	51,4 %
10007 Snåsa kommune	3 201	1 742	1 459	83,8 %
10008 Lavangen kommune	3 042	1 708	1 334	78,1 %
10009 Røyrvik kommune	2 995	1 601	1 394	87,1 %
10010 Utviklingstilskudd	0	10 832	-10 832	-100,0 %
Sum	45 124	43 329	1 795	4,1 %

4.2.1.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner - spesifisering

	Basis- tilskudd	Betjenings- tilskudd	Utviklings- tilskudd	Sum	Lønns- og prisøkning	Overgangs ordning	
	40 %	35 %	25 %	100 %	2,6 %		
	17 295,6	15 560	10 810	43 665	854	604	
	Basis- tilskudd 2017	Betjenings- tilskudd 2017	Utviklings- tilskudd	Basis- og Betj.2017	Avvik 2017-16	Overgangs ordning. Lønns- og prisøkning	Totalt tilskudd
	40 %	35 %	25 %	Sum	2017-16		
Kautokeino a)	1 730	4 686	1 081	6 416	-211	334	7 831
Karasjok a)	1 730	3 888	1 081	5 618	-397	505	7 204
Tana a)	1 730	1 802	1 081	3 532	-150	198	4 810
Porsanger a)	1 730	1 626	1 081	3 356	-3	87	4 524
Nesseby	1 730	1 000	1 081	2 730	143	67	3 878
Kåfjord	1 730	977	1 081	2 707	29	70	3 857
Tysfjord	1 730	906	1 081	2 636	138	65	3 782
Snåsa	1 730	345	1 081	2 075	333	45	3 201
Lavangen	1 730	187	1 081	1 917	209	44	3 042
Røyrvik kommune	1 730	143	1 081	1 873	272	42	2 995
Sum	17 296	15 560	10 810	32 856	363	1 457	45 124
a) Overgangsordning.Kautokeino, Karasjok, Tana og Porsanger							

4.2.2 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

4.2.2 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
10050 Finnmark fylkeskommune	916	956	-40	-4,2 %
10051 Troms fylkeskommune	916	956	-40	-4,2 %
10052 Nordland fylkeskommune	1 176	956	220	23,0 %
10053 Nord-Trøndelag fylkeskommune	916	956	-40	-4,2 %
10054 Utviklingstilskudd	1 276	1 276	0	0,0 %
Sum	5 200	5 100	100	2,0 %

Avvik til fylkeskommuner skyldes nye tildelingskriterier for kommuner og fylkeskommuner. I avviket ligger også en prisstigning på 2,6%.

Mål for tilskuddsordningene - Tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner:

- Samisk språk brukes aktivt på alle samfunnsområder og det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.
- De samiske språksentrene tilbyr samiske språkarenaer og samiskkurs i sine virkeområder.
- Styrking av arbeidet med å bevare og utvikle samiske språk med utgangspunkt i innsamling av data om antall samiske språkbrukere og utvikling av egnede registre for kartlegging av språkbrukere.

4.2.2.1 Revitalisering av skoltesamisk språk – prosjekt

4.2.2.1 Revitalisering av skoltesamisk språk - prosjekt

	2017	2016	2017 - 2016	Avvik i %
13000 Revitalisering av skoltesamisk språk	200	0	200	-
Sum	200	0	200	-

4.2.3 Samiske språksentre- direkte tilskudd

4.2.3 Samiske språksentre- direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
10100 Porsanger - Sámi giella- ja kulturg.	921	898	23	2,6 %
10101 Kåfjord - Sámi giellaguovddáš	921	898	23	2,6 %
10102 Tysfjord - Árran julevsáme guovddášj	921	898	23	2,6 %
10103 Evenes - Várdobáiki sámi guovddáš	921	898	23	2,6 %
10104 Nesseby - Isak Saba guovddáš	921	898	23	2,6 %
10105 Tana - SEG AS	921	898	23	2,6 %
10106 Tromsø - Gáisi Giellaguovddáš	921	898	23	2,6 %
10107 Røros - Aajege	921	898	23	2,6 %
10108 Alta - Áltá Sámi Giellaguovddáš	921	898	23	2,6 %
10109 Lavangen - Ástávuona giellagoahhtie	921	898	23	2,6 %
10110 Snåsa - Gielem nastedh	921	898	23	2,6 %
10111 Røyrvik - Gielearnie	921	898	23	2,6 %
10112 Storfjord - Storfjord språksenter	921	898	23	2,6 %
10114 Kautokeino - Giellagiisá	921	886	35	4,0 %
10113 Aktivitetstilskudd	7 140	7 000	140	2,0 %
Sum	20 034	19 560	474	2,4 %

4.3 Utvikling av samiske språk

4.3.1 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

4.3.1 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
11000 Språkprosjekter	3 660	3 660	0	0,0 %
Sum	3 660	3 660	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkprosjekter:

- Bidra til utviklingen av samiske språk og terminologi gjennom prosjekttilskudd
- Skape et mangfold av samiskspråklige aktiviteter i lokalsamfunnene

Prioriteringer for 2017 - Språkprosjekter:

- Samiske språkapplikasjoner særlig rettet mot barn og unge. Herunder oversetting og tilpassing av spill til samisk.
- Språkrøkt for barn og unge, språkbud og språkhospiteringsordninger, særlig prioritering av språkbud for små barn.
- Prosjekter som har som mål å styrke språkovertføring mellom generasjoner.
- Voksenopplæringskurs i samisk med mål om funksjonell tospråklighet.
- Prosjekter som bidrar til at flere samiske stedsnavn blir offisielle.
- Lese- og skrivehjelpsordning for samiskspråklige eldre som bidrar til språkkrettheter oppfylles.
- Språkutviklingstiltak for samiske språksentre i etableringsfasen.
- Utvikling av ordbøker i samiske språk, særlig prioritering av digitale løsninger.
- Terminologiprojekter.
- Innsamling av samiske stedsnavn, særlig prioritering av prosjekter som knyttes til kartlegging av samiske bruks og høstingsområder, herunder også SRU II områder.

4.4 Språkmotivasjon

4.4 Samletabell - språkmotivasjon

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samisk språkkampanje - prosjekt	500	600	-100	-16,7 %
Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd	3 000	3 000	0	0,0 %
Språkmotiveringspris - prosjekt	100	0	100	-
Sum	3 600	3 600	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningene - Språkmotivasjon:

- Å få flere samisktalende fagarbeidere på alle samfunnsområder.
- Å bidra til at flere snakker samisk, særlig motivere ungdom til opplæring i samiske språk.
- Motivere foreldre til å velge samisk som hjemmespråk.
- Utdeling av språkmotiveringspris i 2017.

Det er et stort behov i samfunnet for samiske fagarbeidere på alle områder, blant annet er det stor mangel på samiske lærere, helsearbeidere og samiskspråklige politibetjenter, dommere og advokater/rettshjelpere. For å øke antallet av samiske fagarbeidere, som har et godt muntlig og skriftlig språk, bevilger Sametinget stipend til elever med samisk i videregående skole.

Sametinget ser at foreldre, helsestasjoner og jordmødre behøver mer kunnskap om flerspråklighet og bruksverdien av det. Sametinget har igangsatt kampanjen "Snakk samisk med barnet" som skal rettes inn på foreldre og de som jobber på helsestasjonene, og bidra til at flere foreldre velger samisk som hjemmespråk.

Sametingets språkmotiveringsstipend tildeles hvert fjerde år til en enkeltperson, en institusjon, en organisasjon, et prosjekt eller en gruppe som særlig har vært med på å bevare, styrke og fremme samisk språk. Prisen ble sist tildelt i 2013.

4.5 Sámi Giellagáldu

4.5.1 Sámi Giellagáldu - prosjekt

4.5.1 Sámi Giellagáldu - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
12000 Sámi Giellagáldu	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum	3 000	3 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Sámi Giellagáldu:

- Bidra til permanent drift av et nordisk språksamarbeidsorgan som fungerer som øverste vedtaksorgan i samiskfaglige spørsmål. Sámi Giellagáldu er et samarbeid mellom Sametingene i Finland, Norge og Sverige.

5 Samarbeidsavtaler

Kommunene er en av de viktigste samarbeidspartnere for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter i arbeidet med å bevare og styrke samiske språk, samisk kultur, næringer og samfunnsliv. Gjennom etableringen av partnerskapsavtaler, samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser. Sametinget ser et behov for å tydeligere definere hva som er de felles målsetningene med samarbeidsavtalene mellom partene.

5.1 Virkemidler til lokalt og regionalt samarbeid

5.1.1 Innsatsområder - samarbeidsavtaler

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Oppfølging av kommunereformen	0	350	-350	-100,0 %
Sum	2 000	2 350	-350	-14,9 %

Mål med tilskuddsordningen:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

5.2 Regionalt samarbeid

5.2 Samletabell - regionalt samarbeid

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål med tilskuddsordningen - Regionalt samarbeid:

- Bidra til opprettholdelse og fornyelse av samarbeidsavtalene med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og fylkeskommunene i sørsameområder (Nordland, Nord- og Sør- Trøndelag og Hedmark).
- Styrke samordningen av samarbeidet mellom Sametinget og fylkeskommunene vedrørende tospråklighetsmidlene og oppfølgingen av samarbeidsavtalene.
- Synliggjøre ansvaret regionale myndigheter har når det gjelder samiske språk, arealsaker, næringer og samfunnsutvikling.
- Bidra til oppfølging av samarbeidsavtalen om kulturminnevern med Oppland fylkeskommune.

5.3 Samarbeidsavtaler med kommuner

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med bykommunene Oslo, Bodø og Tromsø. I forbindelse med Tråante 2017 har Sametinget inngått samarbeidsavtale med Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

Sametinget har samarbeidsavtaler med alle kommuner og fylkeskommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk. Disse omtales i kapittel 4 Språk.

Prioriterte tiltak for 2017:

- Sametinget vil aktivt følge opp samarbeidsavtaler med bykommunene Oslo, Bodø og Tromsø.
- Videreføre dialogen med Alta og Trondheim kommuner om inngåelse av en samarbeidsavtale.
- Kartlegge muligheten for flere samarbeidsavtaler med andre aktuelle bykommuner.

5.4 Kommune- og regionreformen

Det vil være viktig at tjenestene til innbyggerne i nåværende og fremtidige kommuner samordnes slik at man innen flere sektorer knytter arbeidet opp mot et forpliktende, organisert samarbeid med høyskoler og universiteter, blant annet med tanke på forskning, metode, metodikkutvikling og rekruttering.

Prosessene med regjeringens kommunereform og regionreform vil fortsette i 2017, og det er viktig at Sametinget følger opp disse for å ivareta og styrke samiske interesser. Både kommunereformen og regionreformen vil ha innvirkning på samiske rettigheter knyttet til språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget vil ha en aktiv rolle som dialog- og samarbeidspartner med kommunene og fylkeskommunene for å sikre gode forutsetninger for styrking og utvikling av samisk språk og samfunnsliv. I prosessene med regionreformen vil Sametinget synliggjøre samiske interesser både ovenfor nasjonale, regionale og lokale myndigheter.

Prioriterte tiltak for 2017:

- Delta aktivt i prosessen med kommune- og regionreformen både med sentrale myndigheter og på regionalt og kommunalt nivå.
- Ha aktiv dialog med kommuner, fylkeskommuner og fylkesmennene.
- Følge opp prosessene med kommune- og regionreformen på regjerings- og stortingsnivå.
- Følge opp eventuelle forslag til lovendringer og arbeide for å styrke samiske rettigheter på kommunalt og regionalt nivå.
- Oppfølging av forslagene fra NOU 2016: 18 Hjertespråket, herunder utvalgets forslag om å kategorisere kommunene innenfor dagens forvaltningsområde for samisk språk, gjennom et pilotprosjekt hvor man velger ut en samisk pilotkommune som språkvitaliseringskommune og en pilotkommune som bevaringskommune.

6 Kunnskap

6.1 Samisk barnehagetilbud

Sametingets hovedmål for vår samiske barnehagepolitikk er at innholdet i det samiske barnehagetilbudet skal bygge på samisk språk, kultur, tradisjoner og grunnverdier. Alle barnehager har ansvar for at samisk språk, kultur, tradisjoner og grunnverdier respekteres og ivaretas i deres virksomhet. Samiske barn skal ha det godt og trygt i barnehagen, og de skal inkluderes. Barnet skal føle at barnehagen støtter barnets samiske identitet, styrker og utvikler barnets samisk språk. I barnehagen skal samiske barn gjennom tradisjonelle gjøremål utvikle tilknytning til sin samiske bakgrunn og historie, og andre barn skal utvikle forståelse for samisk kultur og verdien den bygger på.

Sametinget ser som en stor utfordring at samiske barn ikke har lovfestet rett til samisk barnehageplass. Samiske foreldre har kjempet mye for å få et fullverdig samisk barnehagetilbud til sine barn. Noen får samisk barnehageplass. Andre må igjen ta til takke med norsktalende barnehagetilbud, og dermed kommer barna i den situasjon at de ikke får utvikle sitt språk, identitet og kultur. På grunn av samfunnets utvikling er det behov for å arbeide med å beholde og å sikre kvalitet i samiske barnehager. Kompetansen til barnehageansatte, utdanning og bevissthet påvirker kvaliteten i innholdet. Derfor er det viktig å beholde ansatte som har samisk språk- og kulturkunnskap, og fortsette arbeide med å heve kompetanse og samiske pedagoger og rekruttere andre ansatte. Sametinget ser behov for at det gis etableringstilskudd til etablering av nye samiske barnehager.

Sametingets innsatsområder innen samisk barnehagetilbud:

- Innholdet i samisk barnehagetilbud.
- Språkarbeid i barnehagen.
- Kompetanseheving i barnehagen.
- Pedagogisk materiell og leker.

Administrative ressurser – seksjon for barnehage

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for barnehage inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for barnehage er en del av avdeling for oppvekst og utdanning. Avdelingen har 16,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæringen.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

6.1.1 Virkemidler til barnehage

6.1.1 Samletabell - barnehage

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Innholdet i samisk barnehagetilbud	7 441	7 255	186	2,6 %
Språkarbeid i barnehager	3 488	3 300	188	5,7 %
Pedagogisk materiell	1 539	1 500	39	2,6 %
Sum	12 468	12 055	413	3,4 %

6.1.2 Innholdet i samisk barnehagetilbud

6.1.2 Samletabell - innholdet i samisk barnehagetilbud

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samiske barnehager og avdelinger	7 341	7 155	186	2,6 %
Seminar for barnehageansatte	100	100	0	0,0 %
Sum	7 441	7 255	186	2,6 %

Mål:

- Samiske barn har rett å få et godt og et kvalitetssikret barnehagetilbud som har samiske verdier, kultur og tradisjonell kunnskap som grunnlag.

Samiske barnehager er bygget på samiske verdier. Innholdet er bygget på grunnlag av den samisk tenkemåten, verdier, kultur og det samiske språk. Samiske barnehager har det samiske innholdet sentralt når det gjelder språk, tradisjonell kunnskap og tiltak. Den samiske barnehagen ledes på grunnlag av samiske verdier og fremgangsmåter. På dette grunnlaget må pedagogisk ledelse og barnehageansatte i samiske barnehager kunne samisk.

Det samiske samfunn er fargerikt, og det gjør at hver enkelt barnehage må velge å jobbe lokalt i barnehagen med samisk kultur. Dette krever at ansatte har lokalt kjennskap om den tradisjonelle kunnskapen. Gjennom arbeid skal barn bli kjent med samisk mangfold, og å utvikle respekt for andre. Barnehagene er en arena hvor det skal arbeides for å forebygge mobbing. Sametinget deltar som partner i satsningen "Partnerskap mot mobbing". I denne sammenhengen vil Sametinget arbeide for å sikre lokale mobbeforebyggende tiltak i samiske barnehager.

Sametinget arbeider for å sikre en lovendring om rett til et samisk barnehagetilbud jfr. tiltak 1 i handlingsplan for samisk barnehagetilbud. Dagens lovgivning (Lov om barnehager 2006) gir ikke alle som ønsker det, rett til et samisk barnehagetilbud. Barna har kun rett til plass i barnehagen, men ikke rett til et samisk barnehagetilbud. Barn i barnehagen må lovmessig likestilles med elever i grunnskolen når det gjelder rett til samisktilbud.

Det er Sametinget som forvalter tilskudd til samiske barnehager. Tilskuddets formål er å styrke innholdet i samisk barnehager. Dette tilskuddet gis til samiske barnehager som har utformet tilbudet på grunnlag av samisk språk og kultur. I de samiske barnehagene skal virksomheten omfatte tradisjonelle gjøremål. For å få støtte må alle ansatte kunne samisk, samisk skal brukes som kommunikasjonspråk og til daglig aktivitetsspråk.

Viktige tiltak som Sametinget vil prioritere er deltakelse i en ressursgruppe for prosjektet "Kvalitet i barnehagen" i regi av Utdanningsdirektoratet i perioden 2013-2017. Det er også ønskelig å få i gang et prosjekt som skal se på hvordan man kan tilpasse, bevare og utvikle samisk innhold, tradisjonelt arbeid og arbeidsmetoder, og samiske verdier til barnehagens innhold.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide med lover som berører samiske barns rettigheter.
- Bidra til at barnehageloven tilpasses alle barn som vil ha samisk barnehagetilbud.
- Forvalte tilskuddet til barnehager.

6.1.2.1 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

6.1.2.1 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21200 Samiske barnehager og avdelinger	7 341	7 155	186	2,6 %
Sum	7 341	7 155	186	2,6 %

6.1.2.2 Seminar for barnehageansatte - konferanse

6.1.2.2 Seminar for barnehageansatte - konferanse

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
22500 Seminar for barnehageansatte	100	100	0	0,0 %
Sum	100	100	0	0,0 %

6.1.3 Språkarbeid i barnehager

6.1.3 Samletabell – språkarbeid i barnehager

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samisk språkopplæring	1 539	1 500	39	2,6 %
Prosjekter og utviklingsarbeid	1 539	1 400	139	9,9 %
Tilskudd til samisk språkopplæring	410	400	10	2,5 %
Sum	3 488	3 300	188	5,7 %

Sametinget ser at det er behov for at barnehagene organiserer og velger arbeidsmetoder som svarer til barnas språkbakgrunn og stimulerer til læringslyst. Barnehagene må arbeide for å rekruttere samiskspråklige ansatte samt systematisk synliggjøre, styrke og utvikle språket. Sametinget vil derfor jobbe med ulike tiltak som særlig stimulerer barnehagene til språkglede og valg av språkmetoder.

Det er naturlig at det, i de forskjellige stedene i Sápmi, brukes ulike metoder på utvikling av samisk språk og gjennomføring av tradisjonelle kulturtiltak. Samiske barnehager skal fortsatt ha mulighet til å utforme tiltak tilpasset stedbunden kultur, da både språk og tradisjon går hånd i hånd. I en samisk barnehage skal det være naturlig å jobbe med språkutvikling gjennom tradisjonsaktiviteter. Barna må få en mulighet til å lære språket gjennom aktiviteter.

Der hvor det ikke finnes samiske barnehager, vil det være behov for å gi barna et samisk språktilbud i norske barnehager. Barnehagene må ha samiskspråklige ansatte som har ansvar for å gjennomføre undervisningen. Barnehagene må også utforme en pedagogisk plan for språkutviklingen. Planen skal utformes etter samiske verdier, språk, kultur, og arbeids- og læringsmetoder.

Sametinget vil arbeide for at barnehager skal kunne finne gode metoder til språkopplæring, og vil derfor satse på språkbadmetoder og språkstimuleringstiltak i de barnehagene som har samisktilbud.

Språkbadmetodikken baseres på prinsippet om at barn tilegner seg samisk språk mens de tar del i aktiviteter, og hvor de voksne deltar for å kunne gi språklige forslag til barna.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til at det utvikles en språkbadmodell.
- Forvalte tilskudd til norske barnehager som har samisktilbud.
- Forvalte prosjekttilskudd til utvikling av språkbadmodell.
- Styrke hverdagsspråk i barnehage (tiltak 6).

6.1.3.1 Tilskudd til samisk språkopplæring – søkerbasert tilskudd

6.1.3.1 Tilskudd til samisk språkopplæring – søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21210 Samisk språkopplæring	1 539	1 500	39	2,6 %
Sum	1 539	1 500	39	2,6 %

6.1.3.2 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid – søkerbasert tilskudd

6.1.3.2 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid – søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21220 Prosjekter og utviklingsarbeid	1 539	1 400	139	9,9 %
Sum	1 539	1 400	139	9,9 %

Prioriteringer i 2017 - tilskuddordningene Prosjekter og utviklingsarbeid og Samisk språkopplæring:

- Språkbadprosjekter i barnehage.
- Lokale utviklingsprosjekter i barnehage.
- Etablering av nye barnehage tilbud og utvikling av eksisterende barnehage tilbud.
- Styrke språkarbeidet i barnehager gjennom prosjekter som Giellačeahppi

6.1.3.3 Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd

6.1.3.3 Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21400 Julevsáme giellatjehppe - Árran mánnáigárdde	410	400	10	2,5 %
Sum	410	400	10	2,5 %

6.1.4 Kompetanseheving i barnehage

Sametinget vil bidra til at det blir lettere å rekruttere og beholde både samiskspråklige barnehagelærere og assistenter. Sámi allaskuvla og andre høgskoler og universiteter har en sentral rolle i kompetanseheving og i å rekruttere til høyere utdanning. Sametinget vil i samarbeid med sentrale myndigheter og med nasjonale tiltak arbeide for at barnehagelæreres status heves, flere menn rekrutteres til stillinger og bidra til at samisktalende ansatte beholdes i barnehagestillinger.

Sametinget ser utfordringen i å rekruttere samiskspråklige ansatte med allsidig kompetanse. Det behøves ansatte med kulturforståelse, kulturkompetanse og som har kunnskaper i tradisjonelt samisk arbeid. Sametinget ser at man står ovenfor et generasjonsskifte innenfor barnehagesektoren.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sikre kompetansen hos samiskspråklige barnehagelærere/ pedagogene og andre ansatte
- Delta i følgegruppen på den nye nasjonale "Følgegruppe for barnehagelærerutdanningen- BLU" barnehagelærerutdanningen.
- Samarbeid med sentrale og regionale myndigheter.
- Arrangere barnehageseminar for ansatte i barnehager.
- Arrangere et seminar for barnehageansatte på sørsamisk område.

6.1.5 Pedagogisk materiell og leker - søkerbasert tilskudd

6.1.5 Pedagogisk materiell og leker - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Pedagogisk materiell	1 539	1 500	39	2,6 %
Sum	1 539	1 500	39	2,6 %

Det er viktig at barnehagene har tilstrekkelig med pedagogisk materiell og leker. Dette for å bidra til at barna tilegner seg, utvikler og bevarer samisk språk og kultur. De ansatte må ha pedagogisk materiell når de tilrettelegger for barns læring både i formelle og uformelle læringssituasjoner.

Sametinget vil arbeide for at det utvikles tilstrekkelig pedagogisk materiell og leker tilpasset bruk i barnehager med samisktilbud. Informasjonsteknologi kan supplere barnehagens arbeidsmåter, støtte barns utvikling og læring og tilby nye uttrykksformer. Det er viktig at barnehagene også følger den teknologiske utviklingen, og at nettbaserte læringsressurser som spill og applikasjoner blir tilgjengelig på de samiske språk.

Prioriteringer i 2017 - Pedagogisk materiell og leker:

- Pedagogiske materiell som stimulerer til bruk av sanser og til fysisk aktivitet. Materiellet kan være applikasjoner, leker og pekebøker med lyd og visuelle og taktile elementer som har samisk tradisjonskunnskap som innhold.

6.2 Samisk grunnopplæring

Den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å bevare og utvikle samiske samfunn. Sametingets opplærings- og utdanningspolitikk bygger på grunnforutsetningen om at den samiske skolens kvalitative innhold og skolens verdigrunnlag er sentrale i videreutviklingen av et helhetlig samisk opplæringstilbud.

Det er viktig at den nasjonale opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier for å sikre et kvalitativt godt skoletilbud for samiske elever etter urfolksrettslige standarder. Sametinget har ansvaret for utvikling av samiske læremidler. Det er fortsatt stort behov for læremidler på samisk, og mangelen på samiske læremidler er en skolepolitisk utfordring. For å følge opp denne utfordringen, har Sametinget vedtatt ny handlingsplan for utvikling av samiske læremidler 2015-2018. Sametinget vil fokusere på at læremidler blir tilgjengelige for grunnopplæringen, og at ferdigstillelse av påbegynte læremiddelprosjekter prioriteres. Sametinget vil prioritere arbeid med oppdatering og revisjon av læreplanene som en oppfølging av Ludvigsenutvalgets forslag.

Sametinget vil bidra til at læringsmiljøet på skolene skal være godt og vil arbeide for å hindre mobbing og krenkelser. Forskning viser at samer opplever diskriminering i større grad enn ikke-samer. For å iverksette de riktige virkemidlene er det derfor et mål å tilegne seg kunnskap om dette.

Sametinget ser viktigheten av nordisk samarbeid på opplæringsfeltet. Samisk parlamentarisk råd har etablert et samarbeid over grensene når det gjelder styrking og utvikling av samisk språk. Sametinget har som mål å innlede et lignende samarbeid om opplæringen basert på erfaringene som gjøres i språksamarbeidet.

Sametingets innsatsområder innen opplæring og utdanning:

- Den samiske elevens rettigheter, den voksnes rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag.
- Rammevilkår for læringsmiljø.
- Læremidler.

Administrative ressurser – seksjon for grunnopplæring

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for seksjon for grunnopplæring inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for grunnopplæring er en del av avdeling for oppvekst og utdanning. Avdelingen har 16,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæring.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

6.2.1 Virkemidler til grunnopplæring

6.2.1 Innsatsområder- grunnopplæring

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	500	500	0	0,0 %
Nettverk for samiskopplæring	800	200	600	300,0 %
Felles skole Sirma oppvekstsenter og/Ohcejohkka	500	0	500	-
Arctic Indigenous Education Conference (AIEC)	150	830	-680	-81,9 %
Utvikling av læremidler	20 940	20 725	215	1,0 %
Ovtas - Aktan - Aktasne	1 000	1 000	0	0,0 %
Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	1 026	1 000	26	2,6 %
Revidering av læreplaner	0	500	-500	-100,0 %
Spesialpedagogiske fagdager	0	120	-120	-100,0 %
Utredning av rammeavtaler for læremidler	0	300	-300	-100,0 %
Sum	24 916	25 175	-259	-1,0 %

6.2.2 Den samiske elevens rettigheter, den voksnes rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag

6.2.2 Samletabell - Den samiske elevens rettigheter, den voksnes rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Revidering av læreplaner	0	500	-500	-100,0 %
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	500	500	0	0,0 %
Sum	500	1 000	-500	-50,0 %

Samiske elever i grunn- og videregående opplæring har etter opplæringsloven individuell rett til opplæring i samisk uavhengig av hvor de bor i Norge. Retten til opplæring på samisk er avhengig av hvor eleven bor. Ifølge kap. 4A i opplæringsloven har voksne rett til grunnopplæring, men kapittel 6 Samisk opplæring gjelder ikke for voksne. Regjeringen har gitt en melding om en samordnet innsats for voksnes læring til Stortinget. Sametinget er opptatt av den nasjonale kompetansestrategiene for voksne, også omfatter det samiske perspektivet.

For å styrke og tydeliggjøre samiske rettigheter til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske verdier, ser Sametinget behov for en helhetlig revidering av opplæringsloven og friskoleskoleloven. Det samme behovet gjelder for kapittel 4A, slik at voksne får rett til opplæring i og på samisk.

Fornyelse av Kunnskapsløftet stiller krav til Sametinget, som har ansvar for læreplaner i samisk i grunnopplæringen, særskilte samiske fag i videregående opplæring og for det samiske innholdet i nasjonale læreplaner og de samiske parallelle likeverdige læreplaner.

Foresatte med barn med særskilte behov melder ofte om at skoleeiere har utfordringer med å tilrettelegge både et spesialpedagogisk tilrettelagt opplæringstilbud, som også er på samisk og på grunnlag av samisk kultur. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige tilbudet for samiske elever med spesielle behov. Disse elevene utgjør en sårbar gruppe, som er avhengig av å få et opplæringstilbud på grunnlag av sitt språk, sine kulturverdier og som samtidig er på sitt nivå.

6.2.3 Rammevilkår for læringsmiljø

6.2.3 Samletabell - rammevilkår for læringsmiljø

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Nettverk for samiskopplæring - prosjekt	800	200	600	300,0 %
Felles skole Sirbmá oppvekstsenter/Ohcejohka - prosjekt a)	500	0	500	-
Arctic Indigenous Education Conference (AIEC) - prosjekt	150	830	-680	-81,9 %
Spesialpedagogiske fagdager b)	0	120	-120	-100,0 %
Sum	1 450	1 150	300	26,1 %

a) Prosjekt for videreutvikling av grenseskolesamarbeidet i Sirma/Ohcejohka- prosjektmidler.

b) Spesialpedagogiske fagdager ble avholdt i 2016.

Departementet fjernet finansieringsordningen for samisk som fremmedspråk ved innføring av Kunnskapsløftet. Elever har rett til å starte med samisk på videregående opplæring, jf. skolelova § 6.3. Det har imidlertid ikke vært læreplan og finansieringsordning tilpasset denne elevgruppen. Nå er læreplanen for elevgruppen fastsatt, og Sametinget vil arbeide for at finansieringsordningen må komme på plass, slik det var under Reform 94.

Sametinget er opptatt av at elever skal ha et trygt og godt fysisk og psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering.

Sametinget er opptatt av at den samiske foreldrestemmen skal høres i saker som omhandler skoletilbudet for samiske elever. Det er igangsatt et samarbeid med Foreldreutvalget for grunnskolen/FUG, om å formalisere en arena for foreldre og foresatte til samiske elever.

Sametinget ser nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget ønsker innsikt i hvilke skolepolitiske utfordringer samer i Finland og Sverige har og hvordan vi i fellesskap kan samarbeide om samiske skoletilbud.

Et viktig steg i arbeidet med å bidra til at samiske barn har gode rammevilkår for opplæringen, er utveksling av erfaringer og faglige løsninger, med andre urfolk. Som et ledd i urfolkssamarbeidet har Sametinget inngått en samarbeidsavtale, Memorandum of Understanding/ MoU on Cooperation on Indigenous Education, med urfolk i sirkumpolare områder. Samarbeidsavtalen forplikter partene og å avholde en konferanse om opplæring hvert tredje år.

Som et ledd i Sametingets mål om å styrke samarbeidet mellom samiske lærere, finansierer Sametinget lærernettsverket NetSam, som ble etablert i 2013. Nettverket er et redskap for kunnskapsutvikling i den samiske skolen og omfatter lærere, skoleledere og skoleeiere ved samiske skoler i samiske områder, og det koordineres av Senter for samisk i opplæringen ved Sámi allaskuvla.

6.2.4 Læremidler

6.2.4 Samletabell - læremidler

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Utvikling av læremidler	20 940	20 725	215	1,0 %
Utredning av rammeavtaler for læremidler a)	0	300	-300	-100,0 %
Ovttas - Aktan - Aktasne	1 000	1 000	0	0,0 %
Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	1 026	1 000	26	2,6 %
Sum	22 966	23 025	-59	-0,3 %

a) Utredning av rammeavtaler for læremidler ble gjennomført i 2016.

For å sikre en målrettet og helhetlig utvikling av læremidler, har Sametinget vedtatt en handlingsplan for utvikling av læremidler 2015-2018. Handlingsplanen ligger til grunn for de prioriteringer som blir gjort i 2017.

Læremidlene er søknadsbaserte prosjekter til grunnopplæringen. Sametinget har som mål å effektivisere læremiddelutviklingen. Det skal gjøres en utredning på området.

Læremiddelportalen Ovttas - Aktan - Aktesne, er blitt et nyttig og nødvendig verktøy for skolene. Sametinget mener at grunnfinansieringen til Ovttas - Aktan - Aktesne skal komme fra andre offentlige og/eller ikke-offentlige myndigheter. Sametingets finansieringsandel skal derfor gradvis trappes ned.

I 2013 inngikk Sametinget en 3-årig avtale med Engerdal kommune og Sámi allaskuvla. Avtalen skal fornyes i 2017.

6.2.4.1 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

6.2.4.1 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21000 Utvikling av læremidler	20 940	20 725	215	1,0 %
Sum	20 940	20 725	215	1,0 %

Prioriteringer for 2017 - Tilskudd til utvikling av læremidler:

Læremidler på sørsamisk:

- Samisk som førstespråk Vg3
- Samfunnsfag, Historie 8.-10. årstrinn.
- Historie Vg2Vg3.
- KRLE 5.-7. årstrinn.
- Naturfag 1.-4. årstrinn.
- Samfunnsfag, Geografi 8.-10. årstrinn. Parallellutgivelse med lule- og nordsamisk.

Læremidler på lulesamisk:

- Samisk som førstespråk 10. årstrinn.
- Samisk som andrespråk, Samisk 2 Ungdomstrinnet/Samisk 3 Videregående opplæring, Nivå 4-6. Samfunnsfag, Historie 8.-10. årstrinn.
- Historie Vg2-Vg3.
- KRLE 5.-7. årstrinn.
- Naturfag 5.-7. årstrinn.
- Samfunnsfag, Geografi 8.-10. årstrinn. Parallellutgivelse med sør- og nordsamisk.

.

Læremidler på nordsamisk:

- Samisk som førstespråk Vg3.
- Samisk som andrespråk, Samisk 2, nivå 7-9.
- Duodji 8.-10. årstrinn. Temabaserte læremidler.

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk:

- Særskilte læremidler tilpasset elever på mellom- og ungdomstrinnet.
- Særskilte læremidler for elever med sammensatte læringsutfordringer.
- Læremidler som forebygger mobbing.

6.2.4.2 Tilskudd til Ovtta - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd

6.2.4.2 Tilskudd til Ovtta - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
22000 Ovtta - Aktan - Aktesne	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

6.2.4.3 Tilskudd til sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling - direkte tilskudd

6.2.4.3 Tilskudd til sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
20200 Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	1 026	1 000	26	2,6 %
Sum	1 026	1 000	26	2,6 %

6.3 Høyere utdanning og forskning

Samisk høyere utdanning og forskning skal bidra til kunnskap og menneskelige ressurser til økonomisk, kulturell og sosial utvikling i de samiske samfunn. Sametingsmelding om høyere utdanning og forskning ble vedtatt av plenum 3. mars 2016. Meldingen inneholder mål og strategier for å møte det samiske samfunns kompetanse- og forskningsutfordringer. Sametingsmeldingen om høyere utdanning og forskning ligger til grunn for budsjettets strategiske prioriteringer. Dialog med utdannings- og forskningsinstitusjoner er viktig når Sametingets politikk på området utformes og videreutvikles.

Sametinget ønsker å bruke konsultasjonsavtalen aktivt i konsultasjoner med regjeringen om oppdrags- og andre styringsdokumenter til utdannings- og forskningsinstitusjoner og andre aktuelle underliggende etater. Sametinget ser også behov for å arbeide for at Sametinget gis myndighet til oppnevning av medlemmer i styre på ulike nivåer i Norges forskningsråd, og at dialogen med Norges forskningsråd styrkes.

Sametinget har over lang tid prioritert stipend til samisk barnehagelærer og lærerutdanning, og ser at det i uoverskuelig fremtid fortsatt kommer til å være behov for å prioritere disse utdanningene.

Sametinget ser også behov for å arbeide for at det til enhver tid finnes utdanningstilbud fra begyner- til doktorgradsnivå i sør-, lule- og nordsamisk språk. Videre ser Sametinget arbeide for at det etableres et forsknings- og formidlingsprogram for et samlet samisk historieverk hvor også fornorskningshistorien er ett av flere tema. Forskningen på arealbruk og forvaltning av arealer i samiske områder og forskning innen samisk næringsliv og entreprenørskap er andre sentrale områder. Arbeide for at kunnskap om samisk kultur, eiendomshistorie, rettsservv og sedvanerett inngår som en del av basiskompetansen i utdanningen for alle jordskiftedommere. Sametinget har også sett behovet for at det opprettes en masterutdanning i eiendomsfag som inkluderer samiske rettsforhold, samt økt forskningsaktivitet innen helse- og sosialsektoren, herunder forskning på tjenestetilbudet til den samiske befolkning.

Sametingets innsatsområder innenfor høyere utdanning og forskning:

- Myndighet, ansvar og roller.
- Utdannings- og forskningsbehov.
- Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.
- Implementering av samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning.

Administrative ressurser – seksjon for høyere utdanning og forskning

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for høyere utdanning og forskning inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for høyere utdanning og forskning er en del av avdeling for oppvekst og utdanning. Avdelingen har 16,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæring.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

6.3.1 Virkemidler til høyere utdanning og forskning

6.3.1 Samletabell - virkemidler til høyere utdanning og forskning

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	2 450	2 850	-400	-14,0 %
Implementering av samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning	1 396	0	1 396	-
Sum	3 846	2 850	996	34,9 %

6.3.1.1 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

6.3.1.1 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
21110 Stipend for høyere utdanning	2 450	2 450	0	0,0 %
Sum	2 450	2 450	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer for 2017 - Stipend for høyere utdanning:

- Høyere utdanning i sør-, lule- eller nordsamisk språk.
- Samisk barnehagelærer eller samisk lærerutdanning.
- Annen barnehagelærerutdanning for studenter med avlagt eksamen/standpunktkarakter i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Lærerutdanning 5.-10. trinn – master – nordsamisk som fremmedspråk.
- Annen lærerutdanning for studenter med avlagt eksamen/standpunktkarakter i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Bachelor i sykepleie for studenter med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.

6.3.2 Tradisjonell kunnskap

6.3.2.1 Tradisjonell kunnskap - søkerbasert tilskudd

6.3.2.1 Tradisjonell kunnskap - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
22502 Árbediehtu	1 396	0	1 396	-
Sum	1 396	0	1 396	-

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap:

- Dokumentasjon av tradisjonell samisk kunnskap

Prioriteringer for 2017 - Tradisjonell kunnskap:

- Prosjekter som kartlegger og dokumenterer tradisjonell kunnskap og historisk bruk, herunder den immaterielle kulturarven
- Prosjekter som også omfatter den åndelige dimensjonen av den immaterielle kulturarven
- Prosjekter som bidrar til dokumentasjon og opprettholdelse av samisk folkemedisin
- Prosjekter som støtter opp om samiske elvebåtbyggertradisjoner
- Prosjekter som dokumenterer kvinners bruk og videreføring av tradisjonell kunnskap
- Prosjekter som dokumenterer, synliggjør samisk kulturarv gjennom innsamling og systematisering av historisk billedmateriale og film

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til, regelverket utformes av sametingsrådet.

7 Arealer, miljø og klima

Sametinget bygger sin politikk på tradisjonell kunnskap og verdier som ligger i de samiske samfunnene. Dette er kunnskap som er bygget opp gjennom generasjoner og det er kunnskap og ferdigheter som har gitt det samiske folket mulighet til å leve og utvikle sine samfunn i områder med harde klimatiske forhold. Lokal tradisjonskunnskap gir innsikt og forståelse, men er ikke nok for å løse dagens utfordringer. Tradisjonell kunnskap og modernitet må gå hand i hand når morgendagens politikk skal utformes.

Levedyktige samiske lokalsamfunn er en hovedbetingelse for styrking og utvikling av samisk kultur, næringer og samfunnsutvikling. Å bidra til å sikre en balansert bosettingsutvikling, er en sentral utfordring også for areal- og ressursforvaltningen. Bærekraftig utvikling handler både om bruk og bevaring. Sametinget legger vekt på å arbeide for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder.

Statlige og regionale myndigheter har viktige roller i areal- og ressursforvaltningen, det samme har de samiske samfunnene der areal- og ressursforvaltningen skjer. Sametinget ønsker i større grad å bidra til mer samhandling og samarbeid mellom kommunene og andre areal- og planmyndigheter og Sametinget i arealsaker.

Samer har behov for beskyttelse av de tradisjonelle levemåtene og rettighetene som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene. Samisk utmarksbruk, meahcásteapmi, mangler lovbeskyttelse. Ressursområder, naturmangfold, kulturminner og kulturlandskap er viktige deler av det materielle kulturgrunnlaget for samisk kultur. De tradisjonelle samiske næringer reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever press på arealene og manglende lovbeskyttelse på ulike måter. Sametingets arbeid skal bidra til økt forståelse for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Dagens samfunnsutvikling innebærer et behov for økt energiproduksjon og uttak av ikke-fornybare ressurser. Dette gjelder også utvikling i det samiske samfunnet. Sametingets mål om å sikre naturgrunnlaget gjelder også ved konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Sametinget mener at denne utviklingen skal ikke gå på bekostning av samenes tradisjonelle næringsområder og utviklingsmuligheter for samisk kultur.

Naturmangfoldlovens formålsparagraf slår fast at naturen skal tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur. Sametinget arbeider for at tradisjonell samisk bruk opprettholdes og utvikles på en slik måte at det bevarer naturmangfoldet. Kontinuitet i bærekraftig bruk av natur og aktiv deltakelse i forvaltning av naturmangfoldet sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur også i fremtiden.

Sametinget vil arbeide for lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder blir ivare tatt. Det er viktig for å holde ved like kunnskap om egen kultur og historie. Samtidig skal hver enkelt som bruker utmark og naturen kjenne sitt ansvar om bevaring av naturen for fremtidige generasjoner.

Sametinget vil bidra til å styrke kompetanse om samisk naturbruk og kulturkompetanse, herunder reindriftens og samisk utmarksbruk i forvaltningen av verneområder. Lokale samiske rettighetshavere skal bli konsultert om beslutninger som berører naturgrunnlaget for deres virksomhet. Sametinget skal være premissleverandør, myndighetsutøver og konsultasjonspart i forvaltning av arealer og ressurser i

samiske områder. Sametinget mener at selskaper med virksomhet i samiske områder skal ha økt oppmerksomhet om urfolksrettigheter i sine etiske retningslinjer om bedrifters samfunnsansvar, CSR (CorporateSocialResponsibility).

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Sametinget skal utvikle sin egen veilederrolle ovenfor kommunene med tanke på at de skal bedre kunne legge til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Sametinget vil arbeide for at Stortinget lovfester samenes rett til å bli konsultert i arealsaker som direkte berører samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging av tiltak som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

Administrative ressurser - seksjon for areal og miljø

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for areal og miljø inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjonen for areal og miljø er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 18,2 årsverk fordelt på tre seksjoner:

7.1 Virkemidler til arealer og miljø

7.1 Samletabell - forvaltning av arealer

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Stiftelsen Protect Sápmi	500	1 000	-500	-50,0 %
Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser	750	750	0	0,0 %
Ferdigstillelse av areal- og miljømeldinga a)	0	200	-200	-100,0 %
Sum	1 250	1 950	-700	-35,9 %

a) Areal- og miljømeldinga er vedtatt av Sametinget i 2016.

Målsetning med tilskuddet til Protect Sápmi:

- Stiftelsen Protect Sápmi skal bidra til at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke i utbyggingssaker.
- Grunnfinansieringen av Stiftelsen Protect Sápmi må i økende grad må komme fra andre, slik at Sametingets finansieringsandel går ned.

7.1.1 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
30500 Annen oppfølg. av samiske rettigheter arealer og ressurser	750	750	0	0,0 %
Sum	750	750	0	0,0 %

Prioriteringer i 2017 - Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser:

- Yte veiledning og tilskudd til samiske rettighetshavere som ønsker å fremme krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Tilskudd til grupper av samiske rettighetshavere som arbeider med å kartlegge og dokumentere historisk bruk av ressurser og arealer i samiske områder
- Tilskudd til grupper av samiske rettighetshavere som arbeider for anerkjennelse av kollektive samiske land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).
- Prosjekter som bidrar til styrking av rettsgrunnlaget for samisk utmarksbruk (meahcáállan) og tradisjonell høsting av naturressurser.

7.2 Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer

Sametinget ønsker at samisk tradisjonell kunnskap, árbediehtu, anerkjennes og vektlegges parallelt med forskningsbasert kunnskap i beslutningsprosessene om bruk og vern av land og ressurser. Sametinget vil bidra til at den tradisjonelle kunnskapen forvaltes med respekt for kunnskapsbærerne og at slik kunnskap kan inngå i beslutningsprosesser og slik tas aktivt i bruk i forvaltning av arealer og ressurser i samiske områder.

Sametingets målsetting er at tradisjonell og lokal kunnskap, her under samiske kvinners kunnskap og forståelse, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturressurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap. Sametinget vil arbeide for at det skal utvikles forpliktende retningslinjer for hvordan samisk tradisjonell kunnskap skal inkluderes i utrednings- og planleggingsprosesser.

7.3 Klima

Samiske næringer og lokalsamfunn skal vernes der klimatiltak kan medføre at de tradisjonelle samiske næringer fra sine arealer. Sametinget mener at lovgivningen for de samiske næringene må utformes og oppdateres slik at det tar høyde for endringer i klimaet. Samenes tradisjonelle kunnskap, innovasjoner og praksis må anerkjennes som troverdige verktøy i arbeidet med klimaendringer.

7.4 Utmarksbruk – Meahcásteapmi

Sametinget ser det som viktig at samisk utmarksbruk får lovbeskyttelse og får utviklingsmuligheter i tråd med folkerettslige standarder. Samisk utmarksbruk, meahcásteapmi, er tradisjon og kunnskap om hvordan vi benytter oss av tilgjengelige ressurser for samisk birgejupmi- samisk naturalhusholdning og økonomisk grunnlag for tradisjonelle samiske høstingssett. Bruken er endret over tid, men fortsatt utgjør den en viktig del av det materielle grunnlaget for vår kultur.

Tradisjonell bruk og nærhet til naturen er endret over tid og motorferdsel er et uttrykk for dette. Motorferdsel i utmark er en måte å videreføre forfedres utmarksbruk og høsting. Kunnskapen knyttet til utmarksressurser er bevart og overført gjennom ferdsl, høsting og tilstedeværelse i landskapet. Motorferdsel gir mulighet til å komme seg til og fra høstingsområder, og gjør at samiske naturhøstingstradisjoner kan opprettholdes og utvikles.

Samisk utmarksbruk skal synliggjøres innenfor forvaltning, utdanning og forskning slik at den tas vare på, utvikles og tas i bruk av kommende generasjoner. Sametinget vil aktivt arbeide for at tradisjonell vårjakt på ender bli anerkjent som en bærekraftig regulering av en fornybar ressurs og en tradisjon som har en folkerettslig vern. Sametinget mener at regelverket for motorferdsel skal støtte opp om, videreføre og utvikle tradisjonell utmarksbruk og høsting.

Sametinget ønsker å gjøre mer for synliggjøre betydningen av tradisjonell høsting, både som næringstilskudd til husholdning, som kulturbærer og som uttrykk for identitet. Sametinget vil aktivt arbeide for at regulering av motorferdsel i utmark tar hensyn til samiske lokalsamfunns tradisjonelle bruk og praksiser, og arbeide for en forvaltningspraksis som respekterer samiske bygder og lokalsamfunn sin rett til utmarksbruk.

Tiltak i 2017:

- Sametinget etablerer i 2017 et hurtigarbeidende tverrpolitisk utvalg som skal foreslå endringer i lovverk og forvaltning slik at disse ivaretar samiske bygders og lokalsamfunns bruk av sine høstingsområder og utviklingsmuligheter. Forslagene skal gi grunnlag for Sametingets arealpolitikk, særlig på området samisk utmarksbruk.
- Sametinget styrker dialogen med departement og direktorater som er ansvarlige for forvaltningen av regelverket om motorferdsel i utmark, landbruk og annen arealbruk, slik at disse ansvarliggjøres mer i sikringen av samisk utmarksbruk som en viktig kulturell bærebjelke i samiske samfunn.

8 Næringer

Et sterkt og allsidig næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å etablere seg. Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side.

Den demografiske utviklingen med at flere flytter til byene, spesielt de yngre, utfordrer Sametinget til å tenke nytt angående næringsutviklingsarbeidet, herunder virkemiddelbruken og målsettingen med ordningene. Sametinget har fokus på næringsutvikling i sjøsamiske områder. Kombinasjonsnæringer er selve grunnlaget for samiske bygdesamfunn. Sametinget ønsker at det etableres flere samiske næringshager.

Sametinget vil bevare og utvikle marine næringer, reindrift, jordbruk og kombinasjonsnæringer som viktige kulturbærere og sysselsettere i samiske områder. Sametinget har behov for å utvikle og sikre samisk jordbruk, særlig sikring av nødvendige tilleggsarealer for samisk jordbruk.

Primærnæringene er viktige for samisk kultur, språk og levesett. Den stadige nedgangen innenfor primærnæringene er noe Sametinget tar på alvor, og mye av innsatsen er derfor knyttet til det å bevare og utvikle de næringene. Sametinget er en viktig premissleverandør for samiske utmarksnæringer, reindrift, og landbruk. Sametinget vil sikre gode og forutsigbare juridiske, økonomiske og ressursmessige rammebetingelser for reindriftsnæringa. Sametinget vil sikre en lønnsom og attraktiv fiskerinæring i samiske kyst og fjordområder.

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer.
- Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer.
- Samiske kulturnæringer.
- Duodji.

Administrative ressurser – seksjon for næring:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for næring inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

8.1 Virkemidler til næring

8.1.1 Innsatsområder - næring

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Primærnæringer	6 000	6 000	0	0,0 %
Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	10 600	9 700	900	9,3 %
Samisk kulturnæringer	3 900	3 900	0	0,0 %
Duodji	14 068	14 054	14	0,1 %
Sum	34 568	33 654	914	2,7 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). Midler til næringsutvikling kan, i tillegg til STN-området, ytes til duodji, samiske kulturnæringer, samisk reiseliv, tilleggsnæringer i reindrift og tilretteleggende næringsprosjekter overfor reindriften i hele landet. For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 8.6.

8.2 Primærnæringer

8.2 Samletabell - primærnæringer

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til primærnæringer	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	6 000	6 000	0	0,0 %

Prioriterte tiltak - marine næringer:

- Sikre fiskerne i samiske områder rettigheter til utnyttelse av marine ressurser.
- Ha innflytelse på politikken innenfor marine næringer gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen.
- Konsultere og delta aktivt på arenaer innen fiskerireguleringer, samt følge opp fjordfiskerimyndighetens videre arbeid.
- Samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.
- Styrke verdiskaping og sysselsetting i kyst- og fjordsamfunn.
- Næringsutvikling i sjøsamisk samfunn.
- Tilskudd til primærnæringer.
- Sikre rekruttering av fiskere som vil etablere seg med egne fartøy.

Prioriterte tiltak - rovvilt:

- Påvirke nasjonal rovviltpolitikk og regional rovviltforvaltning.
- Bruke konsultasjonsavtalen og ha tettere kontakt med sentrale aktører.
- Formalisere kontakten med departementer og Miljødirektoratet.
- Arbeide for å få en sterkere fokus på folkeretten i rovviltpolitikken og forvaltningen.
- Bruke internasjonale konvensjoner i kontakt med rovviltforvaltningen.
- Arbeide for at lokal kunnskap vektlegges i forvaltning og forskning.
- Øke kunnskapen om samiske næringer og samisk samfunnsutvikling for Sametingets oppnevnte medlemmer i de regionale rovviltmyndighetene har et enhetlig kunnskapsgrunnlag.

Prioriterte tiltak - reindrift:

- Arbeide for en positiv næringsutvikling og økt verdiskaping i reindrifta.
- Gi innspill til reindrifftsavtalen.
- Sikre reindriftens arealgrunnlag og økonomiske utvikling i hele landet.
- Tilskudd til primærnæringer.
- Tilskudd til tilleggsnæringer til reindrift, se kap. 8.3.
- Utvikle Sametinget som en sentral aktør med innflytelse på reindriftpolitikken.
- Følge opp sametingsmelding om reindriftpolitikken.
- Bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametingets innflytelse i sentrale prosesser, meldinger og forskrifter.
- Opprettholde og utvikle en god dialog med reindriftsnæringa, Norske Reindriftsamers Landsforbund og reinbeitedistriktene/siidaer.
- Følge opp regionale dialogfora og Sametingets oppnevnte i reindriftsstyret og ha tett dialog med øvrige reindriftsmyndigheter..

Prioriterte tiltak - jordbruk:

- Sikre Sametinget innflytelse i utviklingen av jordbruket i samiske områder gjennom dialog med sentrale landbruksmyndigheter.
- Samarbeid og dialog med jordbruksorganisasjoner.
- Sikre oppdatert kunnskap og samordne politikktutforming innenfor næringen.
- Prioritere beitenæringen og småfenæringen.
- Tilskudd til primærnæringer. Samarbeidsprosjekter rettet mot utvikling av og rekruttering inn i jordbruksnæring i STN-området.
- Tilskudd til primærnæringer.

8.2.1 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

8.2.1 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
40000 Tilskudd til primærnæring	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	6 000	6 000	0	0,0 %

Prioriteringer 2017 - tilskudd til primærnæringer:

- Tilretteleggende prosjekter innenfor reindriftsnæringen, som bidrar til å sikre reindriftens arealgrunnlag og økonomiske utvikling i hele landet.
- Større ombygginger, utvidelser og nybygg i småfenæringen.
- Støtte tiltak som gjelder fornyelse av gårdsbygninger og investeringer i maskiner.
- Prosjekter innen utvikling av jordbruksnæringen og rekruttering til jordbruket.
- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.

8.3 Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

8.3 Samletabell - variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	8 600	6 400	2 200	34,4 %
Nyetablering og entreprenørskap a)	0	1 700		
Samisk reiseliv - prosjekt	1 000	1 600	-600	-37,5 %
Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 000	0	1 000	-
Sum	10 600	9 700	2 600	26,8 %

a) 41010 Nyetableringer og entreprenørskap er i 2017 en del av 40510 Næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer.

Et av de områdene der det er et potensiale for utvikling, ligger i grenselandet mellom kulturnæringer, entreprenørskap, reiseliv, lokalmat og en sterk primærnæring. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som absolutt kan bidra til positiv nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder i fremtiden. Sametinget vil derfor legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter i 2017 som berører disse satsingene.

I næringsutviklingsarbeidet vil Sametinget ta del i det grønne skiftet. Sametinget vil satse på bærekraftig utvikling, fornybare ressurser og fortsatt prioritere utviklingen av naturbaserte næringer.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Det er et mål å øke etableringsfrekvensen til nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet, samt at vekst i antall foretak nærmer seg 2 % (pr. 2014 var den på 1,4 %) i samisk område. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshage programmet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparker) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Satsningen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samisk reiselivsprodukter.

For finansiering av samiske reiselivsprosjekter er det satt av etablererstipend for investeringer. I 2017 vil også samiske reiselivsbedrifter utenfor STN-området ha mulighet til å delta i ordningen.

Prioriterte tiltak:

- Økonomisk støtte til bedriftsutvikling og innovasjoner som styrker det private næringslivet.
- Tilskudd til variert næringsliv.
- Etablererstipend til etableringer innen utmarksnæringer og der primærnæringer inngår i kombinasjon med nye næringer.
- Videreføre etablereropplæring i eksisterende bedrifter.
- Fremme entreprenørskap blant samisk ungdom.
- Samarbeid med Ungt Entreprenørskap for å motivere ungdom til entreprenørskap på grunn- og videregående skole.
- Tettere samarbeid med næringslivet.
- Legge til rette for utvikling av næringshager i samiske områder.

8.3.1 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd

8.3.1 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
40510 Tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling a)	6 400	6 400	0	0,0 %
40510 Kombinasjons- og utmarksnæringer	2 200	0	2 200	-
Sum	8 600	6 400	2 200	34,4 %

a) 41010 Nyetableringer og entreprenørskap er i 2017 en del av 40510 Næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer.

Prioriteringer i 2017 - Tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskaping og bedriftsutvikling.
- Samiske næringsorganisasjoner og næringshager under det nasjonale næringshageprogrammet som bidrar til aktiv bedriftsutvikling i de samiske områdene.
- Tiltak som gir lokal videreforedling av mat og økt omsetning av mat fra samiske områder.
- Tiltak som gir levedyktige bedrifter innen kombinasjons- og utmarksnæring og tilleggsnæringer i reindrift.

Prioriteringer i 2017 - Tilskudd til kombinasjonsnæringer og utmarksnæringer:

- Prosjekter som bidrar til å utvikle kortreist mat.
- Prosjekter som styrker utmarksnæringenes rettsgrunnlag.
- Støtte til mottaksanlegg for utmarksprodukter.

Prioriterte tiltak:

- Initiere og følge opp samarbeid med andre utviklingsorganisasjoner.
- Følge opp samarbeidsavtalen med Innovasjon Norge.
- Styrke samarbeidet med Norges Forskningsråd, Regionale forskningsfond og ulike VRI-programmer for å få mer innovasjon og nyskaping i samiske områder.
- Videreutvikle dialogen med Siva for å oppnå flere investeringer i samiske områder og flere miljø som bidrar til kompetansearbeidsplasser.
- Samarbeide med kommuner for å styrke utvikling av samfunns- og næringsliv basert på samisk språk, kultur og tradisjoner.
- Gjennomføre dialogmøter for å møte næringsliv, kompetansemiljø og kommuner, og informere om Sametingets virkemidler.

Prioritering tiltak:

- Videreføre og videreutvikle prosjektet Samisk reiseliv 2.0 innenfor samiske reiselivsvirksomheter
- Sterkere markedsføring av samiske reiselivsprodukter.
- Tettere samarbeid mellom samiske aktører.
- Øke kompetansen blant samiske reiselivsbedrifter.
- Etablere et kvalitetssikringssystem for samiske reiselivsbedrifter.
- Implementere samisk reiseliv i markedsarbeidet i det øvrige reiselivet.
- Økt verdiskaping innen samisk reiseliv.
- Tilskudd til samisk reiseliv.
- Etablererstipend til nye etableringer.
- Satsing på samisk vinterturisme

8.3.2 Samisk reiseliv - prosjekt

8.3.2 Samisk reiseliv - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41011 Samisk reiseliv	1 000	1 600	-600	-37,5 %
Sum	1 000	1 600	-600	-37,5 %

8.3.3 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

8.3.3 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41012 Samisk reiseliv	1 000	0	1 000	-
Sum	1 000	0	1 000	-

Prioriteringer i 2017 - Tilskudd til samisk reiseliv:

- Utviklings- og investeringsprosjekter for samiske reiselivsprosjekter.
- Oppstart av nye samiske reiselivsvirksomheter.
- Prosjekter som bidrar til innovasjon og markedsførings av reiselivs -og opplevelsesbedrifter
- Samisk vinterturisme som konkret satsingsområde.

8.4 Samisk kulturnæring

8.4 Samletabell - samisk kulturnæring

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samisk kulturnæring - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Kompetansebasert kulturnæring - prosjekt	2 750	2 750	0	0,0 %
Samisk musikkfestuke i Alta	150	150	0	0,0 %
Sum	3 900	3 900	0	0,0 %

Samisk kulturnæring har et betydelig potensial til å bli en av de viktigste næringsveiene for samer i fremtiden. Analyser viser at kulturnæringene i samiske områder har vokst raskere de siste 10 årene enn ellers i Norge. I 2016 avsluttet Sametinget en treårig handlingsplan for samisk kulturnæring. Sametinget viderefører satsingen i 2017.

Samiske kulturnæringer er private bedrifter som fremstiller og selger kulturelle produkter i form av varer eller tjenester. Disse består blant annet av samisk annonse- og reklamevirksomhet, arkitektur, bøker, aviser, blader etc., design, foto, film, video, duodji, kunstnerisk virksomhet (utøvende og skapende kunst, kunsthåndverk) og musikk. Samiske kulturuttrykk må være kjernen i virksomheten. En forutsetning for denne satsningen er at samisk kulturnæring er ekte og troverdig.

Tiltak:

- Styrke samiske kulturnæringsaktører med samisk kulturuttrykk som kjernevirksomhet.
- Tilskudd til samisk kulturnæring.

8.4.1 Tilskudd til samisk kulturnæring - søkerbasert tilskudd

8.4.1 Tilskudd til samisk kulturnæring - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41002 Samisk kulturnæring	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Prioriteringer i 2017 - tilskudd til samisk kulturnæring:

- Utviklingstiltak og investeringer rettet mot lokale, nasjonale og internasjonale markeder.
- Etablererstipend til oppstart.

Prioriterte tiltak:

- Økt profesjonalisering og kommersialisering av samisk kulturnæringsbransje.
- Videreføre Dáhttu - et kompetanse- og nettverksprogram for samiske kulturnæringsaktører.
- Oppfølging av deltagerne som har gjennomført Dáhttu-programmene.
- Økt samarbeid og nettverk mellom nye og etablerte kulturnæringsaktører.
- Skape gode møteplasser for samisk kulturnæring (kulturnæringskonferanse).
- Styrke FoU-virksomhet på samisk kulturnæring.
- Oppfordre til og initiere forskning på samisk kulturnæring.

8.4.2 Kompetansebasert kulturnæring - prosjekt

8.4.2 Kompetansebasert kulturnæring - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41000 Kompetansebasert kulturnæring	2 750	2 750	0	0,0 %
Sum	2 750	2 750	0	0,0 %

8.5 Duodji

8.5 Samletabell - duodji

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til Duodjeinstitutt a)	4 938	3 506	1 432	40,8 %
Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen	1 630	2 648	-1 018	-38,4 %
Evalueringsavtale for duodji	0	0	0	-
Næringsavtale for duodji	7 500	7 900	-400	-5,1 %
Sum	14 068	14 054	14	0,1 %

a) Inklusive veilederstillinger i Midt- og Øst Finnmark og i Troms, Nordland og i sørsamisk område.

Næringsavtalen for duodji som fremforhandles mellom duodjiorganisasjonene og Sametinget er Sametingets viktigste redskap for utvikling av duodji. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablererstipend, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner. Involvering av Duodjeinstituhitta i satsningen på duodji er viktig for å få best mulig effekt av næringsavtalen i duodji.

Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked.

Prioriterte tiltak:

- Fremme samisk design og andre kunstuttrykk som naturlige deler av samisk kulturnæring.
- Tilskudd til nyskapende tiltak.
- Videreføre satsningen på tradisjonell duodji.
- Driftstilskuddsordning.
- Styrke utviklingsarbeidet innenfor duodjinæringen.
- Tilskudd til Duodjeinstituhitta
- Tilskudd til veilederstillinger og regionale utviklingsprosjekter.
- Styrke rekrutteringen til duodjinæringen.
- Tilskudd til lærlingordning hos Opplæringskontoret for duodji.
- Stipend til elever og studenter som tar duodji på heltid.
- Tilskudd til hospiteringsordningen.
- Utvikle duodji som næring.
- Samarbeid med organisasjonene i duodjinæringen.
- Videreføre merkevarebyggingen innenfor duodjinæringen.
- Tilskudd til utviklingstiltak.

8.5.1 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd

8.5.1 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta a) b)	4 938	3 506	1 432	40,8 %
Sum	4 938	3 506	1 432	40,8 %

a) Inklusive veilederstillinger i Midt-Finnmark, Øst-Finnmark, veilederstillinger i Troms, Nordland og i sørsamisk område.
b) I 2017 har man overført tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen til Duodjeinstituhitta fra 41020 til 41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta.

8.5.2 Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd

8.5.2 Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41020 Duodjeinstituhitta a)	0	1 059	-1 059	-100,0 %
41020 Opplæringskontoret i reindrift og duodji	1 630	1 589	41	2,6 %
Sum	1 630	2 648	-1 018	-38,4 %

a) I 2017 har man overført tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen til Duodjeinstituhitta fra 41020 til 41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta.

8.5.3 Næringsavtale for duodji

8.5.3 Næringsavtale for duodji

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
41050 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	1 700	1 900	-200	-10,5 %
41051 Investerings- og utviklingstilskudd - søkerbasert tilskudd	1 500	2 000	-500	-25,0 %
41052 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	200	200	0	0,0 %
41053 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	50	50	0	0,0 %
41054 Kompetanse, opplæring, kurs	400	600	-200	-33,3 %
41055 Salgsfremmende tiltak - søkerbasert tilskudd	350	350	0	0,0 %
41056 Duojáiid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	600	600	0	0,0 %
41057 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 250	1 250	0	0,0 %
41058 Fag- og økonomisk utvalg	150	150	0	0,0 %
41059 Vurdering næringsavtale	0	100	-100	-100,0 %
41061 Hospitering	100	200	-100	-50,0 %
41063 Salg, markedsføring og merkevarebygging	900	500	400	80,0 %
41064 Duodjitiltak i forbindelse med jubileumsåret 2017	300	0	300	-
Sum	7 500	7 900	-400	-5,1 %

Prioriteringer i 2017 - Næringsavtale for duodji:

- Utviklings- og investeringstiltak som gir økt omsetning av egenprodusert duodji, og bedrer tilgjengeligheten for duodjiprodukter.
- Merkevarebygging i duodjinæringen.
- Duodjitiltak i forbindelse med jubileumsåret 2017.

8.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

2011 Kautokeino, hele kommunen	2022 Lebesby, følgende grunnkretser:
	0103 Dyfjord
2012 Alta, følgende grunnkretser:	0104 Kifjord/Normanset/Mårøyfj.
0101 Stjernøy	0105 Torskefjord/Bekkarfjord
0102 Seiland	0106 Lebesby
0103 Lille Lerresfjord	0107 Ifjord
0104 Store Lerresfjord	0108 Friarfjord/Adamsfjord
0105 Komagfjord	0109 Laksefjordbotn/Kunes
0106 Korsfjord	0110 Veidnesklubben/Godviknes
0107 Nyvoll	0111 Vadasbaksæibos
0108 Storekorsnes	0112 Gappatvarri
0110 Kongshus	0113 Eretoaivit
0201 Isnestofen	0114 Vuonjalrassa
0202 Tappeluft/Riverbukt	
0203 Langfjordbotn	2023 Gamvik, hele kommunen
0204 Talvik	
0205 Vasbotnelv	2025 Tana, hele kommunen
2014 Loppa, hele kommunen	2027 Nesseby, hele kommunen
2017 Kvalsund, hele kommunen	2030 Sør-Varanger, følgende grunnkretser:
2018 Måsøy, følgende grunnkretser:	0101 Bugøynes
0119 Snefjorden	0102 Bugøyfjord
0120 Littlefjord	0103 Spurvnes/Skoogerøya
0121 Slåtten	0104 Neiden
0122 Gunnarnes	0402 Jakobsnes
0123 Tufjord	0403 Ropelv
0124 Ingøy	0404 Jarfjord
	0405 Grense Jakobselv
2019 Nordkapp, følgende grunnkretser:	0503 Svanvik
0113 Vestersida-Botnområdet	0504 Melkefoss/Skrotnes
0114 Nordvågnesområdet	0505 Øvre Pasvik
0115 Kjelvik-Helnesområdet	
0117 Skuotanjargga	1902 Tromsø, følgende grunnkretser:
0118 Mannskarvik-Repvåg	3301 Jøvik
0119 Sværholthavøya	3302 Olderbakken
0200 Gjesvær	3303 Lakselvbukt
0201 Gjesvær	3304 Lakselvdalen
0202 Knivskjellodden	3305 Sjøvassbotn
0203 Tufjorden	3306 Stordal
0204 Magerøystua	3307 Sjursnes
0205 Finnvik	3308 Reiervik
0206 Vannfjordnæringen	3309 Breivika
Bygda Sarnes	3310 Ullsfjordmoane
2020 Porsanger, hele kommunen	1913 Skånland, hele kommunen
2021 Karasjok, hele kommunen	1919 Gratangen, hele kommunen
	1920 Lavangen, hele kommunen

1923 Salangen, hele kommunen

1925 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

1933 Balsfjord, hele kommunen

1936 Karlsøy, hele kommunen

1938 Lyngen, hele kommunen

1939 Storfjord, hele kommunen

1940 Kåfjord, hele kommunen

1941 Skjervøy, hele kommunen

1942 Nordreisa, hele kommunen

1943 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1849 Hamarøy, følgende grunnkretser

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tysfjord, hele kommunen

1853 Evenes, følgende grunnkretser

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Vegg

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til

- Duodji i hele landet
- Samiske kulturnæringer i hele landet
- Samisk reiseliv i hele landet
- Tilleggsnæringer i reindrift

9 Kultur

Et allsidig kulturliv styrker samisk samhörighet, identitet og språk, og bidrar til levende lokalsamfunn. Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter. Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

I kulturpolitikken vil Sametinget arbeide for gode rammevilkår for samiske kunstnere og forsterke samiske kulturinstitusjoner. Arbeidet med samisk idrett og samiske media er også satsninger innenfor kulturfeltet. I 2017 vil 100 års-jubileet for samefolkets første landsmøte markeres. Sametinget ønsker å bidra til en mangfoldig og verdig markering gjennom hele året også ved prioriteringer for søkerbaserte ordninger på kulturfeltet.

Sametingets ansvar for utvikling av samisk kunst er å bidra til at kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Vi har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene, hvor kunstneravtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er et sentralt verktøy. Avtalen er etablert for å arbeide sammen med kunstnerne om prioriteringer for å styrke samisk kunst. Sametingets mål er at Samisk kunstnerråd over tid skal styrkes og utvikles med oppgaver og ansvar.

Samisk kultur inkluderes ikke naturlig i ulike planer, satsninger og organ initiert av nasjonale myndigheter innen kulturfeltet, og gis ikke gode nok vilkår for vern og utvikling gjennom deres kulturpolitikk. For å kunne ha en aktiv og utviklende kulturpolitikk er det behov for en større avklaring av og bevissthet rundt Sametingets og andre offentlige aktørers ansvar og roller når det gjelder samisk kunst og kultur. Sametingets samhandling med andre offentlige myndigheter i kulturpolitikken er sentralt her. Sametinget ønsker et større handlingsrom i utviklingen av samisk kunst og kultur.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom å ha dialog med de samiske institusjonene og bidra med økonomiske rammer. Videre må de samiske institusjonene gis rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget verdsetter det arbeidet som samiske partipolitiske uavhengige kulturorganisasjoner utfører i det samiske samfunn, disse organisasjonene er viktige byggestener i samfunnsutviklingen.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Saemien Sijte må få realisert sine byggeplaner. Også samiske kulturinstitusjoner må utvikles på like linje som tilsvarende norske institusjoner. Våre samiske kulturinstitusjoner bør driftes og eie uavhengig av partitilhørighet, og vi vil følge opp Institusjonsmeldingen fra 2008.

Sametinget ser nødvendigheten av møteplasser og kulturarenaer i de sjøsamiske områdene, disse arenaene er viktige for å ta vare på den sjøsamiske kulturen.

Sametingets arbeid med utvikling av kulturnæringer berører også samiske kunstnere og kulturarbeidere, og blir derfor omtalt under både kultur- og næringskapittelet i budsjettet.

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Et tydeligere ansvar for samisk kultur.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur og medier.
- Samisk idrett.

Administrative ressurser - seksjon for kultur

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for kultur inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for kultur er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

9.1 Virkemidler til kultur

9.1.1 Innsatsområder - kultur

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	16 217	16 544	-327	-2,0 %
Samiske kulturinstitusjoner	84 562	80 009	4 553	5,7 %
Samiske litteratur og medier	22 954	23 149	-195	-0,8 %
Samisk idrett	2 766	2 796	-30	-1,1 %
Sum	126 499	122 498	4 001	3,3 %

Prioriteringer i 2017 - kultur:

- Gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre aktører styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling
- Bidra til en styrking av det samiske medietilbudet for alle samiske språkgrupper
- Arbeide for å sikre bredden innen samisk idrett.
- Legge til rette for å skape og formidle samisk kunst gjennom kunstneravtalen.
- Gjennom konsultasjoner synliggjøre samisk kulturs utviklingsbehov.
- Bidra til positiv kulturutvikling i østsamiske samfunn.
- Bidra til positiv kulturutvikling i det sørsamiske samfunnet.
- Bidra til aktive og kompetente styrer i kulturinstitusjonene.
- Arbeide for at det blir bygd ut anlegg beregnet for reinkappkjøring og lassokasting.
- Styrke arbeidet som gjøres i Samisk museumsnettverk og Samisk museumsnettverk.
- Igangsette et arbeid med sikte på at de samiske museene får større ansvar og rolle innenfor forvaltning av samiske kulturminner.
- Videreføre tilbakeføringsprosessen som er skissert i Sametingets utredning Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv, som er en del av den nasjonale kulturarven.
- Arbeide aktivt for realisering av kulturbygg - Saemien Sijte, Beaivváš, Várdobáiki og Kunstmuseum
- Rekruttere flere samiske forfattere som skriver på samisk og om samisk samtid.
- Bidra til mer digitalisering av samiske litteraturutgivelser.
- Sametingets bibliotek skal være et kompetansesenter for samisk litteratur og samisk bibliotekstjeneste.
- Arbeide for etablering av sørsamisk kompetansebibliotek.
- Aktivt informere for å øke kunnskapen om samisk litteratur og kultur hos andre bibliotek.
- Samarbeide med Nasjonalbiblioteket for å synliggjøre samisk litteratur og kultur i nasjonale satsninger.
- Gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre aktører styrke rammevilkårene for samisk medieutvikling.

9.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

9.2 Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samisk kunstneravtale	7 650	7 500	150	2,0 %
Kunstnerkonferanse a)	0	200	-200	-100,0 %
Tilskudd til joik og samisk musikk	2 800	2 500	300	12,0 %
Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt	1 478	1 455	23	1,6 %
Tilskudd til Noereh!	200	200	0	0,0 %
Tilskudd til kulturtiltak	4 089	4 089	0	0,0 %
Tråante 2017	0	600	-600	-100,0 %
Sum	16 217	16 544	-327	-2,0 %

a) Konferansen avholdes annethvert år.

I henhold til Hovedavtalen for kunstneravtale av 19. august 2004 har Sametinget og Samisk kunstnerråd ført forhandlinger om avtale for 2017, gjeldende fra 1.1.2017 til 31.12.2017. Avtalen legges frem for Sametingets plenum for godkjenning.

9.2.1 Samisk kunstneravtale - avtale

9.2.1 Samisk kunstneravtale - avtale

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
19000 Kunstfond	800	800	0	0,0 %
19010 Stipend til samiske kunstnere	3 100	2 950	150	5,1 %
19020 Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	3 700	3 700	0	0,0 %
19050 Visningsvederlag	50	50	0	0,0 %
Sum	7 650	7 500	150	2,0 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

9.2.2 Tilskudd til joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd

9.2.2 Tilskudd til joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17012 Tilskudd til joik og samisk musikk	2 500	2 500	0	0,0 %
17012 Joikesenter	300	0	300	-
Sum	2 800	2 500	300	12,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til joik og samisk musikk:

- Samisk musikk og joik formidles og oppleves i samfunnet, både nasjonalt og internasjonalt

Prioriteringer 2017 - Tilskudd til joik og samisk musikk:

- Turnéstøtte for samiske musikere.
- Artisthonorar og reisestøtte for samiske musikere.
- Produksjon av musikkvideo.
- Internasjonal promotering av samiske musikere.
- Musikkproduksjon.
- Streaming.
- Forprosjekt joikesenter.

9.2.3 Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt- direkte tilskudd

9.2.3 Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt- direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15700 Internasjonalt Samisk Filminstitutt	1 478	1 455	23	1,6 %
Sum	1 478	1 455	23	1,6 %

9.2.4 Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd

9.2.4 Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15600 Noereh!	200	200	0	0,0 %
Sum	200	200	0	0,0 %

9.2.5 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

9.2.5 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17100 Kulturtiltak	4 089	4 089	0	0,0 %
Sum	4 089	4 089	0	0,0 %

Prioriteringer i 2017 - Tilskudd til kulturtiltak:

- Kulturarrangement med fokus på samisk kultur og samfunnsdebatt som fremmer og formidler samisk kunst, kultur og litteratur.
- Prosjekter og arrangementer som styrker og bevarer kulturuttrykket i tradisjonell- og samtidskunst.
- Prosjekter/arrangementer som har relevans til Tråante 2017 og som planlegges gjennomført i 2017.
- Kunst- og kulturprosjekter der barn og unge deltar.
- Dubbing av barnefilmer til samisk.
- Samiske filmproduksjoner.
- Kunstneriske og kulturelle tiltak og aktiviteter der barn og unge deltar.
- Aktiviteter som involverer barn og unge i planlegging og gjennomføring av tradisjonelle kulturtiltak.
- Kulturarenaer for barn og unge.
- Aktiviteter som styrker de unges kultur- og identitetsbygging.
- Enkelttiltak til samiske ungdomsorganisasjoner.

9.2.6 Tråante 2017 - prosjekt

Denne er flyttet til kapittel 15 Driftsutgifter administrasjon.

Målsetning:

- Å markere den historiske hendelsen i 1917 og formidle kunnskap om samene, samisk kultur og historie i et 100-års perspektiv.

Sametinget har inngått samarbeidsavtale med Trondheim kommune, Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommuner om Tråante 2017. Tilskuddet skal gå til prosjektorganiseringen av Tråante 2017.

9.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

9.3 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Festivaler	5 111	5 264	-153	-2,9 %
Teatre	23 696	22 607	1 089	4,8 %
Museer	36 362	34 555	1 807	5,2 %
Åpning av Østsamisk museum	200	0	200	-
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	17 234	15 624	1 610	10,3 %
Arenaer for kunst- og kulturformidling	1 959	1 959	0	0,0 %
Sum	84 562	80 009	4 553	5,7 %

9.3.1 Festivaler-direkte tilskudd

9.3.1 Festivaler-direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15100 Riddu Riddu	1 159	1 130	29	2,6 %
15101 Musikkfestivalen i Kautokeino	1 453	1 416	37	2,6 %
15102 Markomeannu	923	900	23	2,6 %
15103 Påskefestivalen i Karasjok	801	781	20	2,6 %
15104 Sørsamisk kulturfestival	93	485	-392	-80,8 %
15105 Julevsáme vahkko – Lulesamisk uke	220	217	3	1,4 %
15106 Samisk uke i Tromsø	188	185	3	1,6 %
15107 Alta sami festival	154	150	4	2,7 %
15109 Beaskan Luossarock	120	0	120	-
Sum	5 111	5 264	-153	-2,9 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur

Prioriteringer i 2017:

- Samiske møtesteder i sjøsamiske områder
- Aktivitetsstøtte til politisk uavhengige kulturorganisasjoner
- Kapasitet og kompetansebygging i samiske institusjoner
- Et godt samisk litteratur- og medietilbud.

9.3.2 Teatre - direkte tilskudd

9.3.2 Teatre - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15300 Beaivváš Sámi Našunálateáhter a)	21 159	20 135	1 024	5,1 %
15301 Áarjelhsaemien Teatere AS	2 160	2 105	55	2,6 %
15302 Sámi mánáidteáhter	377	367	10	2,7 %
Sum	23 696	22 607	1 089	4,8 %

a) Kr 500 000 øremerkes til oppfølging av søknad om nytt bygg for Beaivváš Sámi Nasunálateáhter.

9.3.3 Museer - direkte tilskudd

9.3.3 Museer - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15500 Árran Julevsame lulesamisk senter	6 331	5 781	550	9,5 %
15501 Saemien Sijte	4 462	4 349	113	2,6 %
15503 RidduDuottarMuseat	11 059	10 489	570	5,4 %
15504 Tana og Varanger museumssiida	8 533	8 317	216	2,6 %
15505 Várdobáiki	2 069	2 017	52	2,6 %
15506 Senter for nordlige folk AS	2 446	2 384	62	2,6 %
15507 Samisk museumslog	423	205	218	106,3 %
15508 Bååstede	1 039	1 013	26	2,6 %
Sum	36 362	34 555	1 807	5,2 %

15500 Det avsettes kr. 400 000 for å starte jobben med å gjøre lulesamisk til som arbeidsspråk.

15503 Dokumentasjonscenter Alta/Kautokeino -forutsetter at det blir utstilling i 2017 om Kautokeino/Altautstilling i 2017 om Kautokeino/Alta-saken, og at man fortsetter arbeidet med realisering av kunstmuseum.

9.3.4 Åpning av Østsamisk museum - prosjekt

9.3.4 Åpning av Østsamisk museum - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15520 Åpning av Østsamisk museum	200	0	200	-
Sum	200	0	200	-

9.3.5 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

9.3.5 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15000 Årran lulesamisk senter, Tysfjord	2 168	2 113	55	2,6 %
15001 Samisk senter for samtidskunst, Karasjok	4 326	4 012	314	7,8 %
15002 Senter for nordlige folk AS, Kåfjord	1 587	1 547	40	2,6 %
15003 Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord	780	760	20	2,6 %
15004 Sijti Jarng, Hattfjelldal	1 554	1 515	39	2,6 %
15005 Várdoábáiki, Evenes/Skånland	2 060	1 634	426	26,1 %
15006 Pitesamisk hus	835	814	21	2,6 %
15007 Samisk hus i Oslo	966	766	200	26,1 %
15008 Lásságámmi	304	296	8	2,7 %
15009 Villmarkscampen i Tollådal - pitesamisk	69	67	2	3,0 %
15011 Saemien Sijte	1 172	672	500	74,4 %
15012 Alttá Sami Siida	443	432	11	2,5 %
15013 Sjeltie - Samisk kulturpark, Måjavatn	169	165	4	2,4 %
15015 Vilgesvárre	170	217	-47	-21,7 %
15016 Tana og Varanger museumssiida a)	466	454	12	2,6 %
15017 Sjøsamisk tun, Porsanger	165	160	5	3,1 %
Sum	17 234	15 624	1 610	10,3 %

a) Av dette beløp øremerkes kr 100 000 til ferdigstilling av utstilling.

9.3.6 Tilskudd til arenaer for kunst og kulturformidling - søkerbasert tilskudd

9.3.6 Tilskudd til arenaer for kunst og kulturformidling - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17300 Arenaer for kunst- og kulturformidling	1 959	1 959	0	0,0 %
Sum	1 959	1 959	0	0,0 %

9.4 Samisk litteratur og medier

9.4. Samletabell - samisk litteratur og medier

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Forfatterskap	700	700	0	0,0 %
Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur	5 800	5 800	0	0,0 %
Tilskudd til samiske forlag a)	2 893	2 820	73	2,6 %
Samiske medier	4 073	4 059	14	0,3 %
Tilskudd til samiske bokbusser	9 388	9 170	218	2,4 %
Evaluerings av tilskudd til samiske bokbusser a)	0	500	-500	-100,0 %
Konferanse om samisk litteratur og kultur	100	100	0	0,0 %
Sum	22 954	23 149	-195	-0,8 %

a) Evalueringen ble gjennomført i 2016.

9.4.1 Forfatterskap - prosjekt

9.4.1. Forfatterskap - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17050 Forfatterskap	700	700	0	0,0 %
Sum	700	700	0	0,0 %

9.4.2 Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd

9.4.2 Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17010 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur	5 800	5 800	0	0,0 %
Sum	5 800	5 800	0	0,0 %

9.4.3 Tilskudd til samiske forlag - søkerbasert tilskudd

9.4.3 Tilskudd til samiske forlag - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17040 Samiske forlag	2 893	2 820	73	2,6 %
Sum	2 893	2 820	73	2,6 %

9.4.4 Samiske medier - direkte tilskudd

9.4.4 Samiske medier - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
17001 Nuorttanaste	1 129	1 100	29	2,6 %
17002 Ungdomsblad Š	1 548	1 509	39	2,6 %
17003 Sámis	366	356	10	2,8 %
17004 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad	236	230	6	2,6 %
17005 Bårjås	124	121	3	2,5 %
17006 NuorajTV	350	743	-393	-52,9 %
17007 GLR	320	0	320	-
Sum	4 073	4 059	14	0,3 %

9.4.5 Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd

9.4.5 Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15400 Karasjok	677	660	17	2,6 %
15401 Porsanger	677	660	17	2,6 %
15402 Kautokeino	315	298	17	5,7 %
15403 Tana/Nesseby	1 838	1 821	17	0,9 %
15404 Kåfjord	865	843	22	2,6 %
15405 Lulesamisk	1 609	1 568	41	2,6 %
15406 Sørsamisk	1 884	1 836	48	2,6 %
15407 Sør-Troms	633	617	16	2,6 %
15408 Sør-Trøndelag	890	867	23	2,7 %
Sum	9 388	9 170	218	2,4 %

9.5 Samisk idrett

9.5 Samletabell - samisk idrett

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samisk idrett	2 766	2 696	70	2,6 %
Kultur- og idrettsstipend a)	0	100	-100	-100,0 %
Sum	2 766	2 796	-30	-1,1 %
a) Kultur- og idrettsstipend deles ut annethvert år.				

9.5.1 Samisk idrett - direkte tilskudd

9.5.1 Samisk idrett - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
15200 Sámi Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	1 189	1 159	30	2,6 %
15202 Sámi Válašállan Lihttu (SVL-N)-AWG	1 026	1 000	26	2,6 %
15203 Sámi Heargevuoddjinlihttu	238	232	6	2,6 %
15204 FA Sápmi	313	305	8	2,6 %
Sum	2 766	2 696	70	2,6 %

10 Kulturminnevern

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur. Kunnskap om landskaps- og ressursbruk, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn.

Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten, og er i tråd med at Sametinget skal gis økt innflytelse når det gjelder avgjørelsesmyndighet i saker som er av særlig betydning for den samiske befolkningen. Sametinget forvalter samiske kulturminner og kulturmiljøer i samarbeid med lokale myndigheter og private aktører. Dokumentasjon av kulturminner bidrar til økt kunnskap om samisk kulturhistorie.

Sametinget har ansvar for den samiske bygningsarven. I løpet av de siste årene er 800 automatisk fredete samiske bygg blitt identifisert og registrert gjennom bygningsvernprosjektet. Den økte kunnskapen skal sikre vern og ivaretagelse av kulturminnene for kommende generasjoner. En god oppfølging av registreringsprosjektet sikres gjennom utarbeidelse av forvaltningsplan for automatisk fredete samiske bygg som ferdigstilles i 2017.

I følge kulturminneloven § 4 andre ledd er alle samiske kulturminner eldre enn 100 år automatisk fredet, herunder også samiske bygninger. Sametinget har gjennom forskrift delegeret myndighet etter kulturminneloven. Sametinget skal forvalte samiske kulturminner etter bestemmelsene i kulturminneloven. Videre skal Sametinget også ivareta samiske kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven. Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt, men Sametinget ønsker en endring av kulturminneloven for å sikre Sametingets myndighet innenfor det samiske kulturminnevernet. Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilningene til samisk kulturminnevern. Sametinget har utarbeidet en plan for skjøtsel- og tilrettelegging av arkeologiske kulturminner fram til 2020. Sametingets administrasjon følger foretar oppfølging av Sametingets eiendom, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturminner, herunder også samiske bygninger. Sametinget ønsker å videreutvikle og fornye samarbeidsavtaler med fylkeskommuner innenfor kulturminnevernet. Avtalen med Oppland fylkeskommune fornyes i 2017, og mulige avtaler med andre fylkeskommuner lenger sør vurderes. Sametinget vil fortsette arbeidet for at Várjjat siida med Ceavccageađgi/Mortensnes og andre tilknyttede områder kommer inn på UNESCOs verdensarvliste. Sametinget ønsker også bidra til at menneskelige levninger fra samiske graver i Pasvik forvaltes på en verdig måte, og delta i samarbeid med aktuelle parter til en mulig gjenbegravelse av skjelettmateriale som er fjernet fra samiske graver i forbindelse med tidligere inngrep.

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Forvaltning av kulturminner.
- Synliggjøring av den samiske kulturarven.

Administrative ressurser - kulturminnevern

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for bygningsverk og kulturlandskap og seksjon for kulturminner inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for kulturminner og seksjon for bygningsverk og kulturlandskap er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 18,2 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for kulturminner.
- Seksjon for areal og miljø.
- Seksjon for bygningsvern og kulturlandskap.

10.1 Forvaltning av kulturminner

10.1 Samletabell - forvaltning av kulturminner

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen - prosjekt	200	375	-175	-46,7 %
Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	375	375	0	0,0 %
BARK - Prosjekt	200	0	200	0,0 %
Sum	3 175	3 150	25	0,8 %

Samarbeidsprosjekt Mortensens kultur minne område kr 1 200 000 med oppstart 2018.

Mål med tilskuddsordningene:

- Direktetilskudd Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen.
- Tilskudd til skjøtsels og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde.
- Tilskudd til skjøtselstiltak og tilrettelegging særlig knyttet til Riksantikvarens bevaringsprogram for arkeologiske kulturminner og kulturmiljø (BARK).
- Søkerbasert tilskudd samisk kulturminnevern.

Prioriteringer for søkerbasert tilskudd samisk kulturminnevern 2017:

- Prosjekter som knytter seg til samarbeidsavtaler mellom Sametinget og fylkeskommunene innenfor samisk kulturminnevern; registrering, skjøtsel og tilrettelegging.
- Bygningsvernprosjekter: Restaurering av automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger, bygninger som har særskilt betydning for samiske lokalsamfunn, og formidling knyttet til disse.
- Registrering og dokumentasjon av fredete samiske kulturminner og kulturmiljøer, særlig i områder som er lite undersøkt for samiske kulturminner.
- Prosjekter om skjøtselstiltak og tilrettelegging særlig knyttet til Riksantikvarens bevaringsprogram for arkeologiske kulturminner og kulturmiljø (BARK).
- Prosjekter som bidrar til utarbeidelse av skjøtelsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Dokumentasjon av minner og historier knyttet til 2.verdenskrig, og brenningen, evakueringen og gjenoppbyggingen av Nord- Troms og Finnmark.
- Prosjekter som bruker ny teknologi i arbeidet med samiske kulturminner, herunder blant annet ¹⁴C-dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning.

11 Helse og sosial

Sametingets helse- og sosialpolitikk bygger på at det samiske folk har rett til god helse og likeverdige helse- og sosialtjeneste på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner, hvor det fremgår at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks egen ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helsestandard som mulig.

Utvikling av god helse for det samisk folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden til det samiske folk. Videre må tjenestetilbudet til samiske pasienter tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn. Det forutsetter at den nødvendige kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur er tilstede på alle nivåer innenfor helse- og sosialtjenesten. Sametinget ser derfor behov for mer forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten, og bidra til utvikling av brukerrettede tilbud for eldre samer. Sametinget ser at det vil være behov for store robuste helsefagmiljøer i de fremtidige helsetjenestene i kommunene. Det vil være behov for større samorganisering av ressurser, større samarbeid mellom ulike etater og mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Distriktsmedisinske sentre løftes som en mulig løsning. For Sametinget er det viktig at slike løsninger også utvikles og organiseres slik at det gir gode språklige og kulturelt tilrettelagte tilbud til samiske pasienter.

Sametinget mener at det må fortas en helhetlig og systematisk satsing på primærhelsetjeneste til samiske befolkning. Kunnskapen om samisk språk og kultur må være tilgjengelig i kommunale helse og omsorgstjenester. Denne kompetansen må være integrert i kommunale helse- og omsorgsplaner, og i tjenesteutførelsen. Sametinget jobber for å sikre at samiske pasienters rett til god helse og likeverdige helse- og sosialtilbud blir ivarettatt i overordnede styringsdokumenter og satsinger i helseforetakene. Sametinget vil prioritere arbeid med Sametingets handlingsplan for samiske eldre samt følge opp arbeidet med opprettelse og organisasjonstilknytning av Samisk helsepark.

Sametinget ønsker mer kunnskap om vold i nære relasjoner og voldens konsekvenser i samiske samfunn. Gjennom samarbeid med samiske fagmiljøer og andre aktører skal Sametinget søke å bidra til kunnskap om hva som påvirker forekomst og utøvelse av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Sametinget støtter opp om arbeidet med gjennomføring av prosjektet «vold i nære relasjoner i samiske samfunn» som undersøker hjelpeapparatets kompetanse til å møte samiske voldsutsatte. Gjennom samarbeid med samiske fagmiljøer og andre aktører øke fokuset på vold i nære relasjoner i det samiske samfunnet, og voldens konsekvenser for helse og oppvekstsvilkår.

Sametingets innsatsområder innenfor helse og sosial:

- Likeverdige helse- og sosialtjenester for det samiske folket
- En likeverdig barneverntjeneste for samiske barn
- Etske retningslinjer for samiske helseforskning.

Administrative ressurser – seksjon for helse og sosial

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for helse inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for helse er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 20,8 årsverk fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

11.1 Virkemidler til helse og sosial

11.1.1 Økonomiske virkemidler

11.1.1 Innsatsområder- helse og sosial

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester	2 785	3 266	-481	-14,7 %
Forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale	150	150	0	0,0 %
Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt a)	150	450	-300	-66,7 %
Sum	3 085	3 866	-781	-20,2 %
a) Kr. 150 000 til presentasjon og fagseminar.				

11.2 En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

11.2 Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd	591	576	15	2,6 %
Samisk legeforening - direkte tilskudd	160	156	4	2,6 %
Helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 034	2 534	-500	-19,7 %
Sum	2 785	3 266	-481	-14,7 %

Mål med tilskuddsordningene:

- Direktetilskudd til Samisk legeforening
- Direktetilskudd Várdobáiki for å gi veiledning og rådgivning for andre som ønsker å fremme brukerrettede tilbud for eldre samer.
- Bidra til å forebygge vold i nære relasjoner i samiske samfunn
- Prosjekttilskudd søkerbasert ordning

Prioriteringer for 2017 - Tilskudd til helse og sosialprosjekter:

- Forskningsprosjekter om helse og levekår hos samiske barn og unge som er/har vært under barnevernets omsorg.
- Tilskudd til prosjekter og tiltak som bidrar til at samiske barns rettigheter og behov sikres i møte med barnevernet.
- Prosjekter som øker samisk språk- og kulturkompetanse blant helse- og sosialfaglig personell på alle nivå.
- Prosjekter som bidrar til utdanning av flere samisktalende helse- og sosialfaglig personell.
- Prosjekter som utvikler folkehelsedata om det samiske samfunnet.
- Prosjekter som har som mål å styrke psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter som har som mål å etablere møteplasser for samiske eldre.
- Prosjekter som fremmer samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten.
- Prosjekter som bidrar til åpenhet rundt og forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn.

11.3 Ethiske retningslinjer for samisk helseforskning

11.3.1 Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for samisk helseforskning, inkludert forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale - prosjekt

11.3.1 Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for samisk helseforskning, inkludert forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale - prosjekt

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
27200 Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale	150	150	0	0,0 %
Sum	150	150	0	0,0 %

Mål med tilskuddsordningen:

- Følge opp Kirkenes-erklæringen vedrørende rettigheter og forvaltning av samisk human biologisk materiale gjennom egen arbeidsgruppe for etiske retningslinjer for samisk helseforskning inkludert forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale.

12 Andre tiltak

12.1 Økonomiske virkemidler til andre tiltak

12.1 Samletabell - andre tiltak

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Samiskrelatert statistikk i Norge	375	375	0	0,0 %
Samiske hovedorganisasjoner	2 319	2 627	-308	-11,7 %
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget	497	536	-39	-7,3 %
Forskning på sametingsvalget	800	0	800	-
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner	396	440	-44	-10,0 %
Sum	4 387	3 978	409	10,3 %

12.2 Samiskrelatert statistikk i Norge

12.2 Samisk relatert statistikk i Norge - avtale

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
80100 Samiskrelatert statistikk i Norge	375	375	0	0,0 %
Sum	375	375	0	0,0 %

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen, Samisk statistikk, som utkommer annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkes over statsoppdraget til SSB. Sametingsrådet vil i løpet av 2017 fremme en sak for plenum, om utvikling av samiskrelatert statistikk.

12.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner

12.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
55000 Samiske hovedorganisasjoner	2 319	2 627	-308	-11,7 %
Sum	2 319	2 627	-308	-11,7 %

En samisk hovedorganisasjon er en landsomfattende organisasjon med bredde i aktivitetene. Det vil si at aktiviteten ikke er rettet mot et avgrenset område av samfunnet. Sametinget ønsker å evaluere ordningen med samiske hovedorganisasjoner, for å se på om tilskuddsordningen har utilsiktede virkninger og forhindrer utviklingen av landsdekkende samiske hovedorganisasjoner som ikke driver med politisk virksomhet. Sametinget ser behovet for en egen tilskuddsordning for samiske landsdekkende hoved- og kulturorganisasjoner som ikke er tilknyttet politiske partier eller politiske organisasjoner.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

- Bidra til å opprettholde et variert organisasjonsliv.
- Bidra til å utvikle nye landsdekkende samiske kulturorganisasjoner.

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske hovedorganisasjoner

Sametingsrådet eller den rådet gir fullmakt til utformer revidert regelverk for tilskuddsordningen, basert på forutsetningen om at også nye samiske hovedorganisasjoner skal kunne søke om tilskudd fra denne posten.

12.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget

12.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
56000 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget	497	536	-39	-7,3 %
Sum	497	536	-39	-7,3 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er som er representert på Sametinget.

12.5 Forskning på sametingsvalget

12.5 Forskning på sametingsvalget - avtale

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
86000 Forskning på sametingsvalget	800	0	800	-
Sum	800	0	800	-

a) Tildelingen som tidligere år er blitt avsatt til forskning på sametingsvalg, er i 2017 overført Sametinget.

Den første forskningen på sametingsvalget skjedde for valget i 2009. Valgforskning er gjentakende, og en viktig oppgave er å fange opp endringer blant velgerne over tid.

Formålet med forskningen på sametingsvalget er å:

- Analysere vilkårene for, funksjonen til og utfordringene ved et valgdemokratisk system av og for samer i Norge (Sametinget).
- Bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

12.6 Likestilling

12.6 Samletabell – likestilling

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner	396	439	-43	-9,8 %
Sum	396	439	-43	-9,8 %

Mål med tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.
- Sikre de samiske likestillingsorganisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

12.6.1 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

12.6.1 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
56400 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum a)	278	175	103	58,9 %
56300 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganiasjon	118	164	-46	-28,0 %
Queer Sámit b)	0	100	-100	
Sum	396	439	57	13,0 %
a) Av dette beløp øremerkes kr 100 000 til forberedelse av kvinnekonferanse i 2018.				
b) Organisasjonen Queer Sámit har meldt inn at de avslutter sitt arbeid.				

Utgangspunktet for å nå dette målet, er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal være en integrert del av hvert fagområde. Urfolkskvinner erfarer at de usynliggjøres på arenaer der urfolksspørsmål drøftes og urfolksretten utvikles. Urfolkskvinnens status og stilling i internasjonale rettighetsprosesser må derfor styrkes. Som grunnlag for Sametingets likestillingsarbeid ligger sametingsrådets redegjørelse om kjønnslikestilling, lagt fram for plenum i februar 2015. Redegjørelsen inneholder innsatsområder med mål og strategier for likestilling.

13 Internasjonalt samarbeid

Sametinget har hatt og har en viktig rolle i utviklingen av urfolkssamarbeid og samisk samarbeid. Sametingets internasjonale virksomhet bygger på prinsippene i FNs urfolkserklæring, særlig prinsippene om urfolks selvbestemmelse, likhet og ikke-diskriminering. Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer vi fritt vår politiske stilling og fremmer fritt vår egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Sametinget samarbeider med andre urfolksorganer og organisasjoner, og samarbeidet bygger på urfolkssolidaritet og felles målsetninger for styrking av urfolksrettighetene primært innenfor FN-systemet.

Sametinget og Samisk Parlamentarisk Råd har vært aktive i prosesser hvor urfolksrettigheter har blitt utviklet, slik som i FNs Permanente Forum for urfolksspørsmål og i prosesser knyttet til anerkjennelse av urfolksparlamenters og representative selvstyreinstitusjoners status i FN systemet.

Sametinget har investert store ressurser i forberedelsen til FNs verdenskonferanse for urfolk, WCIP 2014, ikke minst gjennom å arrangere den forberedende konferansen for urfolk, Áltá 2013. Sametinget arbeider nasjonalt og internasjonalt i oppfølging av sluttdokumentet fra verdenskonferansen. Sametinget er pådriver i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

Sametinget legger stor vekt på at Sametingets internasjonale engasjement og resultatene av dette engasjementet skal komme de samiske lokalsamfunnene til gode. Derfor vil Sametinget styrke formidlingen av resultatene fra vårt internasjonale urfolksarbeid til samiske institusjoner og samiske lokalsamfunn, slik at samene kan nyttiggjøre seg mer av internasjonale instrumenter i arbeidet med å bevare og utvikle samiske språk, næringer, utmarksbruk og samfunnsliv som helhet. Sametinget mener at sluttdokumentet fra Verdenskonferansen for urfolk i 2014, og oppfølgingen av FNs urfolkserklæring må gjøres mer kjent i samiske miljøer, i skoleverket, i høyere utdanning og forskningsmiljøer som arbeider med urfolksspørsmål og blant samiske institusjoner. Sametingets internasjonale melding skal følges opp med en egen handlingsplan som forankrer Sametingets internasjonale arbeid på en bedre måte i samiske samfunn og blant samiske institusjoner.

Sametingets internasjonale engasjement inkluderer også allsamisk samarbeid mellom Sametingene i Sverige og Finland, samiske organisasjoner på russisk side av Sápmi, og dialog med statene om nordområdepolitikk og ivaretagelse av urfolks rettigheter i Arktis og globalt. Alle fagområder som presenteres gjennom sametingsbudsjettet vil kunne knyttes opp mot internasjonalt arbeid og ha et rettslig utgangspunkt fra folkeretten.

Administrative ressurser - Avdeling for rettigheter og internasjonale saker

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for rettigheter og internasjonale saker inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå. Dette gjelder også «oppfølging av WCIP-prosjekt,» som er flyttet til kapittel 15.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker har 10 årsverk.

Overordnet mål med tilskuddsordningene:

- Styrke samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd
- Sikre det materielle naturgrunnlaget for urfolkene i nord
- Styrke det grenseoverskridende allsamiske samarbeidet, herunder samarbeidet med samiske organisasjoner og miljøer på Kolahalvøya
- Implementere FNs urfolkserklæring i lovverk og praktisk politikk

13.1 Virkemidler til urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid

13.1.1 Økonomiske virkemidler

13.1.1 Tilskudd til Internasjonalt arbeid-direkte tilskudd

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
50000 Barentssekretariatet IKS	373	364	9	2,5 %
50100 Samerådet - norsk seksjon	408	398	10	2,5 %
50200 Mama Sara Education Foundation	166	162	4	2,5 %
50300 doCip	107	105	2	1,9 %
Oppfølging av WCIP 2014 a)	0	1 000	-1 000	-100,0 %
Sum	1 054	2 029	25	1,2 %

Oppfølging av WCIP 2014 er flyttet til kapittel 15 driftsutgifter administrasjon.

Mål med tilskuddsordningene:

- Bidra med tilskudd til Samerådets norske seksjon og deres grenseoverskridende arbeid
- Bidra med tilskudd til Barentssekretariatet IKS som en viktig samarbeidspartner og aktør i nordområdepolitikken.
- Bidra med tilskudd til doCip for å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.
- Bidra med tilskudd til Mama Sara Education Foundation som en sentral aktør innenfor urfolks bistandsarbeid.
- Styrke samarbeidet med urfolks organisasjoner og samiske/arktiske institusjoner i arktiske saker.
- Være aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt.

Prioriterte områder i 2017:

- Prioritere arbeidet med sluttforhandlingene om Nordisk Samekonvensjon. Bli enige om et felles rammeverk for en nordisk samekonvensjon som er godt innenfor folkeretten for samene som et folk og urfolk.
- Bidra til å sikre urfolks representative selvstyreorganer selvstendig deltakerstatus i FN-systemet i saker som berører urfolk, og følge opp FNs urfolkserklæring lokalt i samiske samfunn
- Etablere en global finansieringsordning for urfolks internasjonale engasjement om menneskerettigheter.
- Styrke egen kapasitet og økonomiske rammer for å utvikle vårt internasjonale arbeid.
- Følge opp sluttdokumentet fra FNs verdenskonferanse for urfolk, WCIP 2014, og formidle innholdet i dette dokumentet og dets oppfølging i samiske samfunn.

14 Driftsutgifter politisk nivå

14.0 Samletabell - driftsutgifter politisk nivå

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Driftsutgifter politisk nivå	25 851	25 359	492	1,9 %
Virkemidler til Plenumsledelsens disposisjon	10 725	5 241	5 484	104,6 %
Sum	36 576	30 600	5 976	19,5 %

14.1 Driftsutgifter politisk nivå

14.1 Driftsutgifter politisk nivå

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
1010 Sametingets plenum a)	11 684	11 500	184	1,6 %
1110 Sametingets plenumsledelse	1 634	1 608	26	1,6 %
1111 Sametingets fagkomiteer	762	750	12	1,6 %
1120 Sametingets kontrollutvalg	927	912	15	1,6 %
1310 Samisk parlamentarisk råd b)	1 300	912	388	42,5 %
1510 Sametingsrådet	8 111	8 611	-500	-5,8 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	371	365	6	1,6 %
1920 Sametingets eldreråd	443	436	7	1,6 %
1930 Sametingets klagenemnd	269	265	4	1,5 %
1010 Innkjøp av pc-er til Sametingets representanter	350	0	350	-
Sum	25 851	25 359	492	1,9 %

a) Sametinget avholder kombinert komite/plenumsuke i mai/juni 2017. Det vil si at egen komiteuke utgår.

b) Økningen skyldes avvikling av parlamentarikerkonferansen i forbindelse med Tråante 2017.

14.1.1 Administrative ressurser - plenumsstaben

Lønn, reise og kompetanseheving for plenumsstaben inngår i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

Staben har 5 årsverk. Plenumsstabens ansvar og oppgaver er å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget. Plenumsstaben har også ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt sameting.

Sametinget skal være et forbilde i bruk av samisk språk og har i plenumssak 20/16 vedtatt at representanter skal gis anledning til å få bruke samisk både i forbindelse med komitemøter og når representantene samles i plenum. Sametingets plenum har vedtatt at dokumenter skal oversettes til samisk (både nord-, lule- og sørsamisk), komite- og plenumsmøter skal tolkes til samisk og representantene skal få sine innlegg oversatt til samisk.

14.1.2 Sametingets plenumsledelse

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene og til plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000.

14.1.3 Sametingets fagkomiteer

I kjørereglene for fagkomiteene fremkommer det at komiteene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komiteene behandler. Videre står det at komiteene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komiteen arbeider med.

14.1.4 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker det tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget har inngått en rammeavtale med advokatfirmaet Søstrene Åsjord AS om kjøp av tjenester til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

14.1.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Sametinget i Norge har sekretariatsansvaret for samisk parlamentarisk råd i 2017. Dette innbefatter felles samisk internasjonal koordinering.

I 2017 arrangeres også parlamentarikerkonferansen i Trondheim.

14.1.6 Sametingsrådet

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og politiske rådgivere og til sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

For 2017 settes sametingspresidentens lønn til 920.000,-

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse per år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse.

14.1.7 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

SUPU ble opprettet som permanent organ i 2003. Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) er opprettet for å styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

14.1.8 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for sametingsrådet og skal bistå sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk. Eldrerådet har bred geografisk representasjon.

14.1.9 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

14.1.10 Innkjøp av pc-er til Sametingets representanter

Gjennom elektronisk produksjon og distribusjon av møtedokumenter er det potensiale for å forbedre og effektivisere den politiske behandlingen av saker. Politikerne får mer tid til saksforberedelser da ferdigstilte saker blir distribuert fortløpende og de får bedre oversikt og kontroll over historikken på de vedtak og de saker som har vært til behandling.

Møteportalen er tilpasset for bruk på mobil, nettbrett og pc og den vil kunne fjerne behovet for utsendelse av papir. På denne måten kan Sametinget redusere kostnader forbundet med trykking, porto, konvolutter og arbeidstid for administrasjonen.

Dette er en oppfølging av sak 042/11 Kunngjøring av nye saker, effektivisering med bruk av ny teknologi.

Tiltaket iverksettes etter sametingsvalget 2017.

14.2 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

14.2 Virkemidler til Plenumsledelsens disposisjon

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
62000 Politiske grupper i Sametinget	3 506	3 451	55	1,6 %
62100 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 819	1 790	29	1,6 %
62200 Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2017	2 500	0	2 500	-
62300 Sametingsvalget 2017	2 900	0	2 900	-
Sum	10 725	5 241	5 484	104,6 %

14.2.1 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår: Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2017:

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

De listeforslag Sametingets valgnemnd godkjenner etter § 32 i forskrift om valg av Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Sametingsvalget 2017:

Posten dekker forberedelse og avvikling av valget. Dette omfatter forvaltning av Sametingets valgmanntall, sekretariatsoppgaver for Sametingets valgnemnd, opplæring av kommuner og opptellingsvalgstyrene, deltakelse på valgkonferanser, reiser for å informere om valget, overføring av folkeregisterdata til valgadministrasjonssystemet EVA, lovpålagt annonsering, valgkort og valgkampanje.

15 Driftsutgifter administrativt nivå

15.0 Driftsutgifter administrasjon

	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Avvik 2017 - 2016	Avvik i %
Driftsutgifter administrativt nivå a) b) c)	123 527	111 438	12 089	10,8 %
Sum	123 527	111 438	12 089	10,8 %
a) 17800 Tråante 2017 flyttes hit.				
b) Oppfølging av WCIP 2014 inkludert her.				
c) I forbindelse med forenklet modell for premiebetaling til statens pensjonskasse har regjeringen økt bevilgningen på posten med 11, 2 millioner.				

15.1 Sametingets administrasjon

Posten inneholder:

- Lønn, reise og kompetanseheving for Sametingets administrasjon.
- Felles driftsutgifter for administrasjonen og politisk ledelse. Dette inkluderer varer og tjenester, husleie, strøm, generelle investeringer og investeringer til rullering av IKT-utstyr.
- Avsetning for vedlikeholds- og reparasjonskostnader til sametingsbygningen. Dette gjelder for Sametingets 7 fagavdelinger og plenumsstaben. Hovedtyngden av utgiftene går til lønns- og personalutgifter. Totalt har Sametinget i 2016 142 årsverk.

Fra 2017 innfører regjeringen en forenklet modell for premiebetaling til Statens pensjonskasse for statlige virksomheter som ikke betaler arbeidsgiverpremie i dag. Modellen vil i større grad ansvarliggjøre virksomhetene for deres pensjonskostnader. Innføring av en forenklet modell innebærer at de fleste statlige virksomheter som i dag ikke betaler premier til Statens pensjonskasse skal betale pensjonspremie fra 2017. Regjeringen har anslått kostnaden for Sametinget å være på kr 11 200 000.

15.1.1 Verdier, visjon og mål for administrasjonen

Verdiene våre beskriver hvordan vi skal møte og behandle hverandre både internt og eksternt. De skal være fundamentet for vår måte å forholde oss til omgivelsene på. Videre skal verdiene forstås som helt grunnleggende forventninger til hvordan vi skal løse våre oppgaver. De skal prege hele organisasjonen ved å være lett gjenkjennbare i organisasjonskulturen, synlige for andre og gjelde i gode og dårlige tider.

Våre verdier er:

Samisk identitet:

- Vi representerer med stolthet det samiske folket.
- Mangfoldige Sápmi.

Åpenhet:

- Vi lever med innsyn fra og utsikt til samfunnet.
- Ledere kommuniserer målene tydelig.
- Vi har inkluderende prosesser.
- Vi har arenaer for levende debatt, ros og kritikk samt system for varsling.

Verddevuohtta - Gjensidig samarbeid og respekt:

- Vi hører sammen, hjelper hverandre og gjør hverandre gode.
- Vi er inkluderende.
- Vi har respekt for alle.

Brukerorientert fokus:

- Vi har fokus på brukernes behov. Vi er effektive i ressursbruken.
- Vi er profesjonelle og leverer kvalitet.
- Vi tar miljøhensyn.

15.1.2 Administrasjonens overordnede mål

Sametinget arbeider for å være åpen, brukervennlig og inkluderende - et Sameting for folket. Kontakten med det samiske folk skal alltid være grunnlaget for utviklingen av Sametingets politikk. Sametinget skal også i sitt arbeid ha god dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter.

Sametinget skal bidra til gode rammer for utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Gjennom aktiv dialog med samfunnet leverer vi nyttige og relevante tjenester med høy kvalitet.

Ávkkálaš bálvalusat sámi servvodagas
Nyttige tjenester i det samiske samfunnet

Gulahallan ja buorre beaggin
Kommunikasjon og godt omdømme

Duddjon
Utføre, produsere, utvikle

15.1.3 Kompetanseløft i samisk

Sametingets administrasjon arbeider med en satsning på å løfte språkkompetansen blant våre ansatte. Målsettingen er å øke antallet arenaer internt der samisk benyttes som arbeidsspråk uten bruk av tolke og oversettingstjenester.

Over den neste 3-årsperioden vil vi aktivt kurse våre ansatte med målet om at alle skal løfte sin egen språkkompetanse. Språkkompetansen må løftes til et nivå der de ansatte kan følge møter og delta på arenaer der samisk benyttes, uten bruk av tolking, og gjerne utvikle seg til å selv bli aktive språkbrukere. Det vil bli satt av inntil kr 500 000 innenfor rammen av administrasjonens budsjett, til dette formålet. Kursing vil primært søkes løst gjennom kortere kurs tilpasset virksomhetens daglige drift.

I likhet med erfaringene fra opplæringssektoren erkjenner vi at konseptet med sterke språkmodeller er de som kan sies å fungere. Ambisjonen er at Sametingets administrasjon også i seg selv skal fungere som en aktiv språkbarena, der det forventes at språket brukes aktivt, og det stilles krav til språkvalg på ulike arenaer. Vi vil gjennomføre drøftinger rundt eksisterende praksis på ulike interne møtearenaer, og lage spesifikke mål når det gjelder den enkelte arenas språkbruk. Disse arenaene er

blant annet seksjoner og avdelinger, husmøter, interne kurs og seminarer. Også uformelle arenaer som språkbruk i kantine og fellesarealer vil bli diskutert.

Vi vil aktivisere rollene som språkveivere, giellaofelaččat, og skrivehjelp, čállinveahkki, blant våre ansatte som omtalt i sametingets personalpolitikk, som interne ressurspersoner i dette arbeidet.

15.1.4 Arbeidsmiljø

Målsettingen med vår arbeidsmiljøpolitikk er å skape en arbeidsplass som oppleves som trivelig, utviklende, stimulerende og trygg for alle medarbeidere. Dette oppnås ved å integrere helse, miljø og sikkerhet i alt vi gjør på arbeidsplassen og videre oppmuntre ledere og medarbeidere til å være med å fremme et godt arbeidsmiljø. Et godt arbeidsmiljø har både verdi for den enkelte og bidrar til god måloppnåelse.

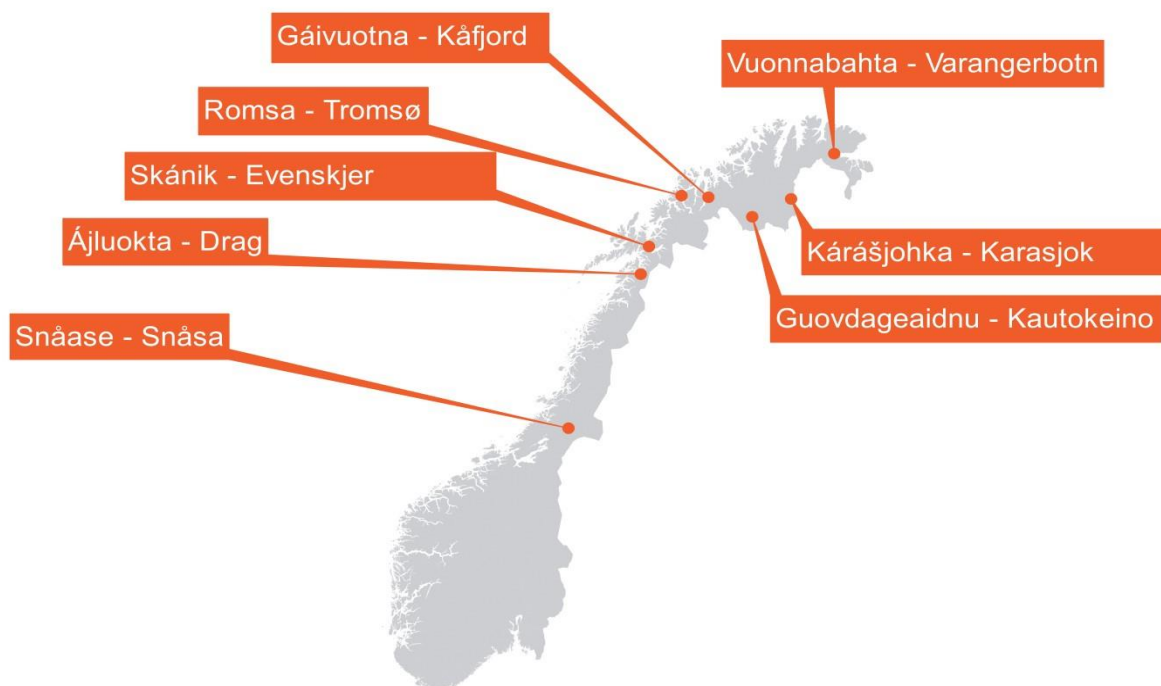
Et av tiltakene for å måle arbeidsmiljøet er å gjennomføre arbeidsmiljøundersøkelser jevnlig. Siste arbeidsmiljøundersøkelse ble gjennomført i 2016. Undersøkelsen viser totalt sett at arbeidsmiljøet i Sametinget er bra, de ansatte er stolte over å arbeide i Sametinget, har høy lojalitet, er engasjerte og samarbeider godt.

15.1.5 Den effektive sametingspolitikeren og medarbeideren – digitalisering i Sametinget

Sametinget har ikke rom for å drive ineffektivt. Den stadig økende interessen for Sametingets arbeid og tjenester gjør at vi hele tiden må arbeide for å forenkle og effektivisere. Digitalisering av våre tjenester skal bidra til dette og dermed bedre kvalitative tjenester og service til våre brukere. Sametinget som helhet vil da også få frigjort kapasitet til andre oppgaver eller til å forbedre og utvikle nye tjenester for brukerne.

15.1.6 Sametingets kontorstruktur

Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 8 forskjellige steder, og disse er som følger:

Sametinget har siden etableringen hatt en desentralisert administrasjon, med Karasjok som hovedadministrasjon. De ulike kontorene er lokalisert i viktige samiske områder. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetansearbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. Sametinget har lyktes med å bygge opp en desentralisert kontorstruktur med stedsuavhengige kompetansearbeidsplasser.

15.1.7 Organisasjonskart

I tillegg til de avdelinger og seksjoner som er omtalt i fagkapitlene, består administrasjonen av:

15.1.8 Direktørens stab

Staben har 2 årsverk.

15.1.9 Avdeling for administrasjon (HÁL)

Avdelingen 35 årsverk fordelt på fem seksjoner:

- Seksjon for IT og drift.
- Seksjon for arkiv.
- Seksjon for personal.
- Seksjon for økonomi.
- Seksjon for budsjett og samordning.

15.1.10 Avdeling for kommunikasjon (GUL)

Avdelingen 12 årsverk fordelt på to seksjoner: Seksjon for kommunikasjon. □ Seksjon for bibliotek.

Seksjon for kommunikasjon har ansvaret for informasjons- og kommunikasjonsvirksomheten i Sametinget og den praktiske møtetilretteleggingen i sametingsrådet.

Lønnsutgifter til Sametingets internasjonale representant inngår også i kapittel 15 Driftsutgifter administrativt nivå.

